

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101006/I/2019/421003175354

ALTERNATÍVNE MOŽNOSTI STANOVENIA
SADZBY DANE Z PRÍJMU PRÁVNICKÝCH
OSÔB

Diplomová práca

2019

Bc. Anna Karabinošová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

ALTERNATÍVNE MOŽNOSTI STANOVENIA
SADZBY DANE Z PRÍJMU PRÁVNICKÝCH
OSÔB

Diplomová práca

Študijný program: Daňovníctvo a daňové poradenstvo

Študijný odbor: Financie, bankovníctvo, investovanie

Školiace pracovisko: Katedra financií

Vedúci záverečnej práce: Ing. Martin Geško, PhD.

Bratislava 2019

Bc. Anna Karabinošová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne na základe vlastných poznatkov, konzultácií a odbornej literatúry, ktorej kompletný zoznam uvádzam v zozname použitej literatúry.

Dátum:

.....

(Anna Karabinošová)

Pod'akovanie.

Na tomto mieste by som rada pod'akovala vedúcemu moje diplomovej práce, Ing. Martinovi Geškovi, PhD., za jeho cenné rady a usmernenia pri spracovaní záverečnej práce.

ABSTRAKT

KARABINOŠOVÁ, Anna: *Alternatívne možnosti stanovenia sadzby DPPO.* – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra financií. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Martin Geško, PhD. – Bratislava: NHF, 2019, 67 s.

Cieľom záverečnej práce je identifikovať a posúdiť ekonomické dopady zmeny sadzby dane z príjmov právnických osôb v podmienkach Slovenskej republiky. Práca je rozdelená do 6 kapitol. Obsahuje 15 grafov a 6 tabuliek. Prvá kapitola je venovaná zhodnoteniu teoretických definícií právnickej osoby a vymedzeniu jej ekonomického charakteru. Sústreďuje sa na rozvoj sadzieb dane na Slovensku ako aj vo svete. Zaoberá sa opatreniami zabráňujúcimi dvojitému zdaneniu firiem. V druhej kapitole sú definované čiastkové ciele záverečnej práce. Ďalšia kapitola popisuje metódy využité pri skúmaní dát potrebných na potvrdenie čiastkových cieľov práce. Nasledujúca kapitola obsahuje meta-analýzu publikovaných empirických výskumov. Poznatky z analýzy využíva na zostrojenie regresného modelu z dát Slovenskej republiky. Výsledkom riešenia danej problematiky sú vedomosti, že zvyšovanie sadzby dane z príjmov právnických v podmienkach Slovenskej republiky má nepriaznivé dopady na samotnú právnickú osobu ako aj na mnoho ďalších aspektov hospodárstva ako je nezamestnanosť, HDP, výška daňových príjmov do štátneho rozpočtu.

Kľúčové slová:

daň z príjmov právnických osôb, sadzba dane, daňová incidencia, účinok dane

ABSTRACT

KARABINOŠOVÁ, Anna: *Alternative setting of the CIT rates.* – The University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Finance. – Supervisor: Ing. Martin Geško, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2019, 67 p.

The aim of the final thesis is to identify and explore the economic impact of changing the corporate income tax in Slovak republic. Thesis is divided into 6 chapters. It contains 15 graphs and 6 tables. First chapter is dedicated to exploring the theoretical definitions of corporates and determination of its economic characteristics. It focuses on evolution in tax rates not only in Slovak republic, but in the world as well. It concerns in double taxation preventions. Another chapter describes the method used in examining the data needed for confirmation of partial aims of the thesis. Next chapter analyze results of published empirical studies. Findings of published analysis are used for composing the regression model using data from Slovak republic. The result of research are acknowledgments that raising corporate income tax rates in Slovak republic has negative impacts not only on corporations. The negatives affect wages, unemployment rate, inflow of foreign direct investments and gross national product.

Key words:

corporate income tax, tax rate, tax incidence, tax effects

OBSAH

ÚVOD.....	11
1. Súčasný stav riešenej problematiky	12
1.1. Ekonomický charakter dane z príjmov právnickej osoby	14
1.1.1. Daňový dopad	15
1.1.2. Účinky dane	17
1.2. Meranie daňového zaťaženia	19
1.2.1. Nominálna daňová sadzba	20
1.2.2. Efektívna daňová sadzba	20
1.3. Neutralita zdanenia.....	20
1.3.1. Medzinárodný pohľad na neutralitu zdanenia	20
1.4. Medzinárodná daňová konkurencia	21
1.3. Dvojité zdanenie firiem.....	24
1.3.1. Jednostranné opatrenia.....	25
1.3.2. Mnohostranné opatrenia	25
1.4. Daň z príjmov právnickej osoby v Slovenskej republike.....	27
1.4.1. Sadzba dane	28
1.5. Trendy v znižovaní sadzby dane	29
2. Cieľ práce.....	31
3. Metodika práce	32
4. Výsledky práce	33
4.1. Meta-analýza publikovaných štúdií	33
4.2. Vplyv sadzby dane v SR	40
4.2.1. Mzdy	40
4.2.2. Nezamestnanosť	44
4.2.3. Priame zahraničné investície	47

4.2.4.	Sadzba dane a daňový výnos	49
4.2.5.	Ekonomický rast	54
5.	Diskusia	57
6.	Záver	60
Zdroje		63

Zoznam skratiek

CIT – Corporate income tax

EÚ – Európska únia

FSSR -Finančná správa Slovenskej republiky

DPPO – Daň z príjmov právnických osôb

HDP – Hrubý domáci produkt

MLI – Multilateral instrument

OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development

PZI – priame zahraničné investície

ŠÚSR – Štatistický úrad Slovenskej republiky

ZoDP – Zákon o dani z príjmov č. 595/2003 Z.z.

Zoznam grafov

Graf 1 - Sadzby CIT vybraných krajín EÚ	24
Graf 2 - Vývoj sadzby dane z príjmov PO v SR.....	27
Graf 3 - Závislosť príjmov do ŠR a sadzby dane.....	29
Graf 4 - Vývoj minimálnej mzdy v SR.....	40
Graf 5 - Vývoj priemernej mzdy v SR.....	41
Graf 6 - Vývoj sadzby DPPO a priemernej mzdy	42
Graf 7 - vývoj nezamestnanosti v SR	44
Graf 8 - vývoj sadzby dane a nezamestnanosti SR	45
Graf 9 - vývoj sadzby dane a prílevu PZI	47
Graf 10 - porovnanie daňových a nedaňových príjmov ŠR v roku 2000 a 2018	49
Graf 11 - podiel daňových výnosov na HDP	50
Graf 12 - podiel DPPO na HDP	51
Graf 13 - vývoj sadzby dane a podielu DPPO na HDP	52
Graf 14 – závislosť medzi sadzbou dane a podielom DPPO na daňových príjmoch ŠR	53
Graf 15 - vývoj sadzby dane a ročný nárast HDP	55

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 - Porovnanie daňového raja a preferenčného daňového systému	18
Tabuľka 2: Sadzby dane krajín EÚ	22
Tabuľka 3 - regresný model – priemerná mzda a sadzba dane	43
Tabuľka 4 - regresný model – nezamestnanosť a sadzba dane.....	46
Tabuľka 5 – regresný model – podiel DPPO na daňových príjmoch a sadzba dane ..	54
Tabuľka 6 - regresný model – rast HDP a sadzba dane	56

ÚVOD

„Daň je veľkou zbraňou v rukách každej vlády.“

doc. Ing. Alena Zubaľová, PhD.

Miesto daní v súčasných ekonomikách má svoje neodmysliteľné miesto. V dnešnej dobe sa už nestretávame s otázkou či máme dane vyberať, ale z čoho, a hlavne, koľko. Posudzovaním subjektu a sadzby dane sa venuje vláda každej krajiny. Na zabezpečenie verejných statkov a sociálneho zabezpečenia daňovníkov krajiny je nutné, aby príjmy štátneho rozpočtu boli dostatočne vysoké. V našej diplomovej práci sa zameriame na daň z príjmov právnických osôb. V súčasnosti je sadzba korporátnej dane na úrovni 21 %. Identifikovaním a preskúmaním ekonomických dopadov zmeny sadzby dane z príjmov právnických osôb v Slovenskej republike môžeme konštatovať odporúčania, na základe ktorých môžu daňovníci a vládni predstavitelia informovanejšie rozhodnúť.

Vychádzame z poznatku, že právnická osoba ako fiktívna osoba nenesie daňové bremeno, ktoré je na ňu uvalené. Korporácie majú tendenciu presúvať svoje daňové bremeno. Definícia neutrality dane ako daň, ktorá nemá ovplyvniť správanie daňovníkov, v praxi neexistuje. Bližšou definíciou, ktorou sme sa zaoberali v rámci neutrality zdanenia, je problém dvojitého zdanenia a možnostiam ako tomuto javu predchádzať. Teoretické predpoklady nám pomohli vytvoriť hypotézy, ktorými skúmame ekonomické dopady zmeny sadzby dane a tým dosiahnuť hlavný cieľ diplomovej práce.

V poslednej časti diplomovej práce sme sa zamerali na meta-analýzu empirických výskumov, ktoré boli v tejto problematike uskutočnené. Na ich základe sme sa venovali skúmaniu dát zo Slovenska. Vytvorením regresných modelov sme skúmali vzájomnú väzbu medzi sadzbou dane a viacerými faktormi, ktoré jej zmena môže ovplyvniť.

Spracovanie problematiky sadzby dane, skúmanie a posúdenie ekonomických dopadov, ktoré zmena sadzby dane so sebou prináša, je veľmi zaujímavou témou. Zaujímavou nielen pre odborníkov v danej oblasti, ale aj pre širokú verejnosť. Porozumením, že zvýšenie korporátnej sadzby dane nemá vplyv len na právnickú osobu, ale aj na nich ako zamestnancov a celkový rast krajiny, im môže pomôcť v lepšom rozhodovaní sa.

1. Súčasný stav riešenej problematiky

V Slovenskej republike predstavuje daň z príjmov všeobecné označenie pre daň z príjmov fyzickej osoby a daň z príjmov právnickej osoby. Oblasť zdanenie príjmov upravuje Zákon č. 595/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Problematika právnických osôb predstavuje v dnešnej spoločnosti jej neodmysliteľnú súčasť. Množstvo ekonómov, v prvom rade daňových odborníkov sa zaoberá témou právnických osôb v spojitosti s ich prínosom pre spoločnosť. Či už ide o morálny prínos spoločnosti alebo o jej prínos do štátneho rozpočtu v podobe daní. Príjem z výberu daní právnických osôb do štátneho rozpočtu predstavuje jej podstatnú časť.

Pri pragmatickom pohľade na právnické osoby je ich vymedzenie explicitne dané zákonom. V Občianskom zákonníku môžeme nájsť vymenovania práv a povinností právnickej osoby.

Vývin pojmu právnická osoba prešiel dlhú cestu. V dôsledku globalizácie, informatizácie, a tým sprístupnenia informácií širokej verejnosti sa rozmohol aj fenomén právnických osôb. Voľný pohyb kapitálu a ľudského kapitálu vystlal cestu pre vznik veľkého množstva korporácií, ktoré tvoria neodmysliteľnú súčasť hospodárskej praxe.

Ako uvádza Hurdík, právnické osoby sa dajú prezentovať dvoma spôsobmi. Prvým je konštatovanie, že právnické osoby nejde jednoznačne definovať pretože každý autor, ktorý sa venoval jej vymedzeniu, prišiel s vlastnou definíciou. Druhým, snád najpopulárnejším spôsobom je vymedzenie právnických osôb prostredníctvom učebnicovej literatúry.¹ Ako sme však spomínali vyššie, takáto definícia je veľmi obmedzená právnym vymedzením, ktorý udáva zákon.

Myslíme si, že stotožňovanie pojmu fyzickej a právnickej osoby pre účely zdanenie predstavuje problém. V daňovom systéme predstavuje daň z príjmov právnických osôb daň priamu. Na korporáciu sa nahliada ako na fyzickú osobu, ktorá je schopná znášať daňové bremeno sama. V Spojených štátoch amerických predstavuje daň z príjmov právnických osôb jednu časť prístupu k spoločnostiam ako k osobám, ktoré im prisudzujú právne atribúty osobnosti, ako je napríklad povinnosť platiť daň².

¹ HURDÍK, J. – *Právnické osoby a jejich typologie*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009. 120 s. ISBN 978-80-7400-168-0.

² Goode R.: *The Corporation Income Tax*, Wiley, New York, 1951, str.: 203., dostupné na Questia

Z uvedeného teda dedukujeme, že daň z príjmu vystupuje pre právnické osoby vo forme poplatku za služby, ktoré poskytuje verejný sektor. Konečným užívateľom výhod, ktoré prináša podnikanie nie je právnická osoba, ale sú to v prvom rade konatelia, zamestnanci, odberatelia atď.

Rovnako teda uvažujeme nad dopadom uvalenia dane na právnickú osobu. Oblasť náuky o daniach, ktorá sa venuje práve problematike daňového dopadu predstavuje veľkú časť vedeckého záujmu. Predpokladáme, že daňovníci sa chcú za každú cenu vyhnúť plateniu daní keďže daň predstavuje nenávratnú platbu, ktorá im znižuje disponibilný dôchodok. V reálnom živote nemôžeme označiť žiadnu daň za neutrálnu pretože zavedenie každej dane predstavuje zmenu v správaní daňovníkov. Pravdepodobne, jedinou daň, ktorá sa v histórii nachádzala v daňovom systéme, a mohli by sme ju označiť za neutrálnu, je daň z hlavy³.

Od roku 2016, kedy nadobudol účinnosť zákon č. 91/2016 Z.z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb, môžeme trestne stíhať aj právnické osoby. Právnická osoba je výtvorom práva – predstavuje fiktívnu osobu. Je vytvorená zákonom alebo vzniká na základe zákona registráciou príslušným orgánom verejnej moci⁴. Dovtedy slovenský právny poriadok nepoznal tento pojem a zastával vyššie spomínaný postoj k právnickým osobám.

Na základe členstva v medzinárodných organizáciách bola Slovenská republika nútená prijať tento zákon. Do roku 2016 boli snahy o zavedenie trestnej zodpovednosti právnických osôb neúspešné. Pri vykonaní trestnej činnosti, popri treste pre fyzické osoby, je právnická osoba sankcionovaná. Trestnoprávna zodpovednosť právnickej osoby sa vykonáva prostredníctvom dvoch ochranných opatrení. Konkrétne ide o tie opatrenia:

1. zhabanie peňažnej čiastky,
2. zhabanie majetku.

V prípade zhabanie peňažnej čiastky ide o ochranné opatrenie, ktoré môže súd uložiť fakultatívne. Obdržaná čiastka pripadá štátu. Ochranné opatrenie sa neukladá, ak došlo k zániku trestnosti premlčaním alebo na základe účinnej ľútosti. V prípade zhabania majetku ide o opatrenie súdu, ktoré sa ukladá obligatórne. Zákon upravuje dôvody, prečo by nemalo

³ Môžeme ju považovať za neutrálnu len v prípade, ak je jej výška určená plošne. Ak by bola daň z hlavy určená percentom z nejakého základu, napr. príjmu alebo majetku, daňovníkovi by sa tak naskytla možnosť vyhnúť sa plateniu dane, resp. zníženiu jej výšky zmenou ekonomického správania.

⁴ IVOR, J. a kol. *Trestné právo hmotné*. Bratislava : Iura Edition. 2006. str. 125. ISBN 9788081685095.

byť opatrenie uložené. Ide najmä o prípad verejného záujmu. Ak by uložené opatrenie viedlo k prepúšťaniu zamestnancov, súd uloží ochranné opatrenie peňažnej čiastky⁵.

Predpokladáme, že uvalenie tak dane z príjmov na právnickú osobu, ako aj jej trestná zodpovednosť má nezastupiteľné miesto v spoločnosti. Právnická osoba predstavuje fiktívnu konštrukciu, ktorá môže byť pre spoločnosť prínosom, ale aj spôsobiť veľké škody. Daň preto predstavuje administratívny poplatok a uvalenie ochranných opatrení v prípade trestného činu pokutu za zneužitie. Oba príjmy sú zároveň príjmom štátneho rozpočtu, ktorý financuje verejný sektor.

1.1. Ekonomický charakter dane z príjmov právnickej osoby

Existuje niekoľko ekonomických pohľadov na zdanenie právnickej osoby. Názory ekonómov na opodstatnenie zdanenia právnických osôb sú predmetom diskusií už dlhú dobu. Medzi hlavné problém spojené so zdanením právnických osôb uvádzajú autori nasledovné:

- právnická osoba nemá zvláštnu zdaňovaciu schopnosť, je postačujúce zdanenie osobných dôchodkov
- právnická osoba presúva daňové bremeno na ďalšie subjekty
- zložitost' definovania „zdaniteľného zisku“ (preto daň nie je neutrálna)
- problém dvojitého zdanenia⁶

Na druhej strane sú ekonómovia, ktorí uvádzajú významné argumenty v prospech korporátnej dane:

- právnické osoby platia daň vo forme poplatku za využívanie verejných služieb
- daňou sa kompenzuje obmedzenosť ručenia právnických osôb za svoje záväzky
- zdaňujú sa zisky, ktoré by na úrovni osobného príjmu neboli zdanené

⁵ MEDELSKÝ, J. Trestná zodpovednosť právnických osôb v slovenskom právnom poriadku. In *Rekodifikovaný trestný zákon a trestný poriadok – analýza poznatkov z teórie a praxe*. Bratislava : EUROKÓDEX. 2016, ISBN 978-80-89447-57-2. str.367 - 374.

⁶ MEDVEĎ, J. a kol. 2011. *Verejné financie*. BRATISLAVA : Sprint dva, 2011. str. 173. ISBN 978-80-89393-46-6.

- daň predstavuje nástroj hospodárskej politiky⁷

Obidva názory na zdanenie právnických osôb majú svoj racionálny základ. Napriek týmto protichodným názorom však krajiny OECD majú daň vo svojich daňových sústavách inkorporovanú. Sadzbou dane môže vláda ovplyvniť prílev zahraničných investícií alebo dosiahnuť presný opak.

Zo všetkých typov daní je korporátna daň najväčším škodcom pre ekonomický rast. Jeden z hlavných dôvodov citlivosti zdanenia kapitálu je jeho vysoká mobilita. Napríklad, pre spoločnosť je relatívne jednoduché premiestniť svoje vedenie, resp. umiestniť kapitál do jurisdikcie s nižším daňovým zaťažením. Na druhej strane, pre fyzickú osobu je oveľa ťažšie presťahovať sa s celou rodinou do inej krajiny kvôli nižšiemu daňovému zaťaženiu. Znamená to, že kapitál reaguje na daňovú zmenu; zníženie korporátnej dane znižuje veľkosť ekonomickej škody, ktorú spôsobuje⁸.

V spoločnosti pretrváva domnienka, že bremeno dane z príjmu právnickej osoby nesie spoločnosť ako taká. Napriek tomu, stále vyššia ponuka literatúry indikuje, že konečný dopad dane sa delí medzi zamestnancov vo forme nižších miezd a na vlastníkov spoločnosti. S rastom sadzby dane klesá produktivita a mzdy menej mobilným zamestnancov

1.1.1. Daňový dopad

Zmeny v daňovej politike štátu sú nevyhnutné s ohľadom na zmeny hospodárskej situácie v krajine. Zavedenie novej dane, resp. zmeny v už zavedených daniach spôsobia zmenu v správaní subjektov dane.

Teória o daňovej incidencii rozlišuje medzi formálnym a hmotným daňovým zaťažením:

- **formálne daňové zaťaženie** - popisuje peňažné platby, ktoré subjekty dane odvádzajú finančným úradom

⁷ MEDVEĎ, J. a kol. 2011. *Verejné financie*. BRATISLAVA : Sprint dva, 2011. str. 173. ISBN 978-80-89393-46-6.

⁸ YORK, Erika. The Benefits of Cutting the Corporate Income Tax Rate. [online] In : *Fiscal fact*. Washington : Tax Foundation. Aug. 2018, č. 606. ISSN 202.464.6200. Dostupné na: https://files.taxfoundation.org/20180813165516/The-Benefits-of-Cutting-the-Corporate-Income-Tax_FF606.pdf

- **hmotné daňové zaťaženie** - predstavuje straty na blahobyte alebo úžitku, ktoré subjekt dane pociťuje pri uzatvorení všetkých presunových procesov, ktoré sú spôsobené uvalením dane⁹

Ako sme už spomínali, daňovníci majú tendenciu vyhnúť sa plateniu dane, prípadne znížiť svoju daňovú povinnosť na najnižšiu úroveň. Takýmto správaním však dochádza k presunu časti svojho daňového zaťaženia na iných daňovníkov. V takomto prípade dochádza ku vzniku nadmerného daňového bremena či k mŕtvej strate.

Daňovú incidenciu môžeme rozdeliť do nasledovných skupín:

1. dopad na výrobcu a spotrebiteľa
2. dopad na dopyt po rôznych výrobných faktoroch
3. dopad na jednotlivca s rôznou výškou bohatstva
4. delenie daní podľa regionálneho dopadu
5. medzigeneračné dopady zdanenia¹⁰

Teória presunu daňového bremena predstavuje jej rôzne formy. Medzi tie najdôležitejšie v rámci riešenia problematiky našej diplomovej práce zaradzujeme:

1. *presun daňového bremena dopredu*
2. *presun daňového bremena dozadu*
3. *presun daňového bremena priečny*¹¹

V našej diplomovej práci sa venujeme predovšetkým právnickým osobám. Stotožňovanie právnickej osoby s fyzickou osobou, ktorá je schopná platiť dane, nie je správne. Len ľudia platia dane, právnické osoby ako fiktívne objekty nie sú schopné znášať daňové bremeno.

Daňoví analytici predpokladajú, že daňové bremeno, minimálne na prvom stupni, je nesené akcionármi. Keďže korporácia ako fiktívny objekt je vlastnená fyzickými osobami, schopnosť platiť dane sa presúva na akcionárov. Daňové bremeno nemusí dopadať

⁹ ZUBAĽOVÁ, A. a kol. – *Daňové teórie a ich využitie v praxi. Daňová teória a politika II.* 2. vyd. BRATISLAVA : Wolters Kluwer, 2008. str. 33. ISBN 978-80-8078-487-4.

¹⁰ ATKINSON, A.B. – STIGLITZ, J.E. 1972. The structure of indirect taxation and economic efficiency. [online]. In: *Journal of Public Economics*. 1972, Vol. 1, No. 1, p. 97-119. Dostupné na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/0047272772900217>. ISSN 0047-2727.

¹¹ ZUBAĽOVÁ, A. a kol. – *Daňové teórie a ich využitie v praxi. Daňová teória a politika II.* 2. vyd. BRATISLAVA : Wolters Kluwer, 2008. str. 36. ISBN 978-80-8078-487-4.

len na akcionárov. Zmena v dani z príjmov právnických osôb môže vyvolať zmeny aj v iných príjmov. Napríklad, presun daňového bremena dozadu môže spôsobiť pokles mzdy zamestnancov. Presun daňového bremena dopredu môže navýšiť cenu za poskytované tovary a služby čím dopadne bremeno na odberateľov. Tieto zmeny sa však neudejú rýchlo takže krátkodobá analýza sa môže líšiť od dlhodobej¹².

Aspekt, na ktorom sa zhodujú odborníci zaoberajúci sa daňovým dopadom, je skreslenie v ekonomickom správaní jednotlivcov. Fyzické osoby – nepodnikatelia – veria, že daň v plnej miere znáša firma. Vlastníci firiem, prípadne akcionári, veria v presun daňového bremena na spotrebiteľov v snahe zachovania si príjmu. Ekonómovia vnášajú ďalší názor a to, že daňové bremeno sa presúva na zamestnancov. Fakt, že definovanie subjektu dane znášajúceho daň je takto náročné, predstavuje jeden z jej najväčších nedostatkov.

1.1.2. Účinky dane

Korporátna daň vytvára distorziu a neefektívnosť na mnohých leveloch. Ovplyvňuje rozhodovanie vedenia podniku v oblasti financovania. Firma sa musí rozhodnúť medzi financovaním vlastným kapitálom alebo úverovým financovaním. Takisto ovplyvňuje výber formy podnikania. A v neposlednom rade má účinok na charakter, umiestnenie a priznanie podnikateľskej aktivity¹³.

V dôsledku otvorenosti svetových ekonomík, mobility kapitálu – či už ľudského alebo finančného, dochádza ku konkurencii daňových legislatív. V prípade zvýšenia cenovej hladiny v dôsledku navýšenia korporátnej dane môže dôjsť k cestovaniu do iných krajín, kde je cenová hladina nižšia. Samozrejme sa prihliada na náklady, ktoré musí fyzická osoba vynaložiť na dopravu.

Pre daňovníkov, ktorí sa ešte len rozhodujú, či si založiť podnikanie, môže byť výška dane z príjmu právnických osôb rozhodujúcim faktorom. Korporácie, ktoré pôsobia na nadnárodnej úrovni, môže zmena v sadzbe doviesť k daňovo motivovanej zmene rezidencie. V takomto prípade rozlišujeme dva pojmy:

¹² ENTIN, S. J. – Tax incidence, tax burden, and tax shifting: Who really pays the tax? [online]. Washington : IRET. 10.09.2004. č. 88, s. 36-42. Dostupné na: <http://iret.org/pub/BLTN-88.PDF>

¹³ CLAUSING, Kimberly A. – The Future of The Corporate Tax. [online]. New York : NYU. 30.09.2012. Vol. 66, No. 4, str. 21. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2154589&download=yes

- **daňový raj**
- **preferenčný daňový systém**

Pojem daňový raj a preferenčný daňový systém sa častokrát považuje za rovnaký pojem. Nie je vylúčený prienik týchto dvoch pojmov. Jednotlivé znaky popisuje tabuľka č. 1.

Tabuľka 1 - Porovnanie daňového raja a preferenčného daňového systému

Daňový raj	Preferenčný daňový systém
žiadna alebo nízka efektívna daňová sadzba	žiadna alebo nízka efektívna daňová sadzba
neúčinná výmena informácií	neúčinná výmena informácií
nízka alebo žiadna transparentnosť	nízka alebo žiadna transparentnosť
absencia skutočnej aktivity	obkľúčenosť daňového režimu (tzv. ring-fencing of tax regime)

Zdroj: vlastné spracovanie

Z tabuľky hodnotíme, že najväčší rozdiel medzi týmito dvoma typmi daňovej konkurencie je najmä vo vykonávaní skutočnej podnikateľskej aktivity. Dá sa predpokladať, že príčinou zmeny daňovej rezidencie je práve nízka efektívna daňová sadzba. K tomuto predpokladu sa pridáva ešte fakt neúčinnnej výmeny informácií¹⁴.

Daň z príjmov právnických osôb prešla dlhou cestou plnou zmien. Každoročne sa zákon o dani z príjmov mení v dôsledku rôznych okolností. Európska únia predstavuje zoskupenie krajín s rozdielnymi daňovými sústavami, avšak s rovnakým cieľom hospodárskej koordinácie. Mnohí odborníci tvrdia, že najlepšou cestou na vyhnutie sa neplateniu daní, prípadne inej škodlivej daňovej optimalizácii, je harmonizácia daní.

Daňová sústava jednotlivých krajín však predstavuje historický vývoj, ktorý je osobitý pre každú krajinu. Daňová sústava krajiny poskytuje rôzne daňové úľavy aj v dôsledku kultúrnych rozdielov oproti iným krajinám. Najviac harmonizovanou daňou je daň z pridanej hodnoty. Pri tejto dani je to spôsobené najmä hospodárskou koordináciou medzi krajinami Európskej únie. Harmonizácia dane však znižuje administratívne náklady pri spoločnom obchodovaní. Aj pri tejto dani je však ponechané právo krajiny na určenie si

¹⁴ V prípade výmeny informácií došlo v posledných rokoch k pokroku. Ide o hlavne o iniciatívu zo strany OECD, kedy bola prijatá Smernica BEPS (Base erosion and profit shifting) . Zo strany Európskej únie bola prijatá Smernica ATAD (Anti-tax avoidance directive), ktorá takisto pomáha k efektívnejšej výmene informácií.

vlastnej sadzby dane¹⁵.

1.2. Meranie daňového zaťaženia

Daňové zaťaženie podnikov v krajine predstavuje veľmi dôležitý faktor vplývajúci na rast a ekonomiku danej krajiny. Výška daňového zaťaženia môže byť jedným z faktorov, na základe ktorého sa podnikatelia rozhodujú, kde umiestnia svoje podnikateľské aktivity. Podniky v ekonomike vytvárajú statky a služby čím prispievajú k hrubému domácomu produktu. V neposlednom rade vytvárajú pracovné miesta a tým zabezpečujú príjem daňovníkov.

Meranie daňového zaťaženia v krajinách OECD má viacero dôvodov. Medzi tie hlavné zaradzujeme:

- meranie prínosu podnikov v rámci daňových príjmov
- meranie znevýhodnenia rezidentských podnikov v medzinárodnom prostredí
- analýza rozsahu obmedzenia investícií, ktoré sú spôsobené korporátnou daňou
- meranie atraktívnosti krajín v oblasti priamych zahraničných investícií
- analýza motívov na presun profitu¹⁶

Jedným z hlavných indikátorov veľkosti daňového zaťaženia je sadzba dane. Sadzba dane predstavuje významný nástroj daňovej politiky štátu. Existuje viacero spôsobov, ktorými môžeme merať daňové zaťaženie. Daňová sadzba ako nástroj daňovej politiky je častokrát využívaná na meranie daňového bremena. Využívajú sa predovšetkým tieto spôsoby:

- nominálna daňová sadzba
- podiel dane k hrubému domácomu produktu
- priemerná daňová sadzba – zahŕňajú položky, ktoré zahŕňajú základ dane
- marginálna efektívna daňová sadzba – určujú rozdiel medzi návratnosťou pred zdanením a po zdanení – z poslednej investovanej jednotky¹⁷

¹⁵ Európska únia na základe Smerníc ukladá povinnosť štátom riadiť sa minimálnymi sadzbami, ktoré by mali byť dodržiavané.

¹⁶ HEADY, Christopher. Analysis of Corporation Tax Burdens – An introduction. [online]. Dostupné na: <https://www.oecd.org/eco/public-finance/37039697.pdf>

¹⁷ OECD Publications. Tax burdens – Alternative measures. [online]. PARIS: OECD Publications. 2000. 89 str. Dostupné na: https://read.oecd-ilibrary.org/taxation/tax-burdens_9789264181588-en#page88 . ISBN 92-64-17137-1.

1.2.1. *Nominálna daňová sadzba*

Nominálna daňová sadzba je zákonom určená sadzba. Je najčastejšie používaná na porovnávanie daňového zaťaženia krajín. Nominálna sadzba ma signálnu funkciu, avšak nemá komplexnú vypovedaciu schopnosť. Je to spôsobené najmä faktom, že príjmy domácností sa môžu znížiť pomocou špecifických opatrení daňovej legislatívy. Preto sú nominálne sadzby dane presnejším ukazovateľom skutočného daňového zaťaženia len v tom prípade, ak daňovníci majú limitované možnosti na zníženie daňového základu¹⁸.

1.2.2. *Efektívna daňová sadzba*

Na opis reálneho daňového zaťaženia je využitie nominálnej daňovej sadzby neefektívne. Presnejšie informácie poskytuje práve efektívna daňová sadzba. Popisuje, akú časť svojho dôchodku odovzdávajú daňovníci do verejného sektora. Najväčšou prednosťou efektívnej daňovej sadzby je jej schopnosť nahradiť niekoľko iných sadzieb dane pri progresii zdanenia jedinou. Práve táto vlastnosť má veľkú prednosť v medzinárodnom porovnávaní¹⁹.

1.3. **Neutralita zdanenia**

Neutralita dane patrí medzi základne znaky, ktoré by daňový systém krajiny mal zabezpečiť. Pri pohľade na neutralitu dane ako charakteristiku, kedy nová daň alebo zmena dane nemá vyvolať žiadnu zmenu v správaní daňovníka, je takáto požiadavka nereálna. Častokrát je vyvolanie zmeny správania daňovníkov cieľom daňovej politiky štátu. V súčasnosti sa však neutralita zdanenia stotožňuje skôr s efektívnosťou dane. Za neutrálnu daň sa považuje tá, ktorá vyvolá žiadny alebo minimálny substitučný efekt²⁰.

1.3.1. *Medzinárodný pohľad na neutralitu zdanenia*

Pohľad na neutralitu zdanenia v rámci medzinárodného trhu predstavuje dôležitý aspekt v rámci globalizujúceho sa sveta. Je to dôležitý pilier budovania ekonomických

¹⁸ ZUBAĽOVÁ, A. a kol. – *Daňové teórie a ich využitie v praxi. Daňová teória a politika II.* 2. vyd. BRATISLAVA : Wolters Kluwer, 2008. str. 30-31. ISBN 978-80-8078-487-4.

¹⁹ Tamtiež.

²⁰ Substitučný efekt znamená, že zavedenie, resp. zmena dane spôsobí zmenu v správaní daňovníka. Zvýšením dane sa zníži jeho disponibilný dôchodok a preto bude substituovať zdanený predmet iným, ktorý zdaneniu nepodlieha. Môže vyvolať aj zmeny v správaní daňovníka aby získal inú, daňovú výhodu. Substitučný efekt spôsobuje neefektívnosť daňového systému.

vzťahov medzi krajinami. Krajiny s rozvinutým hospodárstvom a prebytkom kapitálu hľadajú možnosti jeho umiestnenia. Umiestnenie kapitálu do krajiny, ktorá ma relatívny nedostatok kapitálu predstavuje vyššie zhodnotenie.

V rámci neutrality v medzinárodnom prostredí je najväčším problémom dvojité zdanenie príjmov. Ako sme spomínali vyššie, neutrálna daň, ktorá spĺňa podmienky definície, neexistuje.

1.4. Medzinárodná daňová konkurencia

Globalizácia svetového trhu otvára rôzne podnikateľské možnosti. Pri zvažovaní založenia si vlastného podnikania zvažuje jednotlivec veľké množstvo premenných. Môže ísť o počiatočné náklady na založenie pobočky, mzdové náklady atď. V neposlednom rade berieme do úvahy aj výšku dane z príjmov právnickej osoby. Predpokladáme, že práve tento faktor rozhodujúcim.

V súvislosti s otvorenosťou ekonomík hovoríme v rámci teórie aj o tzv. daňovej konkurencii. Prechod ekonomiky na trhové hospodárstvo predstavuje voľnosť vstupu jednotlivcov na trhu. Pri väčšom počte teda vzniká konkurencia kedy sa firmy snažia zaujať spotrebiteľa viac ako konkurent. Rozoznávame peňažnú a nepeňažnú konkurenciu. Rovnako teda uvažujeme aj v prípade daňovej konkurencie. Hlavný nástroj predstavuje daňová sadzba. Medzi ďalšie nástroje, ktoré môže využívať vláda krajiny pri tvorení zahraničnej daňovej politiky sú rôzne daňové výhody. Napríklad, daňové prázdniny alebo rôzne úľavy na dani. Dovolíme si však tvrdiť, že nízke daňové zaťaženie nemusí byť vždy zárukou výnosnosti investícií. Na druhej strane, krajina s vyššou daňovou sadzbou nemusí nutne odradiť investorov výškou sadzby dane. Krajina môže disponovať dobre vybudovanou infraštruktúrou, makroekonomickým prostredím či kvalitnými verejnými službami²¹.

Pre bližšie preskúmanie daňovej konkurencie sme si vybrali krajiny Európskej únie. Momentálne sadzby korporátnej dane v EÚ popisuje tabuľka 2.

²¹ MIHÓKOVÁ, Lucia – ANDREJOVSKÁ, Alena – MARTINKOVÁ, Slavomíra. Daňová konkurencieschopnosť členských štátov Európskej únie v kontexte korporátneho zdanenia. In *Politická ekonomie: teórie, modelovanie, aplikácie*. ISSN 0032-3233. Roč. 66, č. 5, str. 588-608.

Tabuľka 2: Sadzby dane krajín EÚ

Krajina EÚ	Sadzba CIT (%)	Krajina EÚ	Sadzba CIT (%)
Malta	35,00	Fínsko	20,00
Francúzsko	33,33	Litva	20,00
Belgicko	29,00	Česká republika	19,00
Grécko	29,00	Poľsko	19,00
Holandsko	25,00	Slovinsko	19,00
Rakúsko	25,00	Spojené kráľovstvo	19,00
Španielsko	25,00	Chorvátsko	18,00
Taliansko	24,00	Luxembursko	18,00
Nórsko	23,00	Rumunsko	16,00
Dánsko	22,00	Lotyšsko	15,00
Švédsko	22,00	Nemecko	15,00
Portugalsko	21,00	Cyprus	12,50
Slovenská republika	21,00	Írsko	12,50
Estónsko	20,00	Bulharsko	10,00
		Maďarsko	9,00

Zdroj: vlastné spracovanie

Ako môžeme vidieť, na prvých priečkach s najvyššou sadzbou dane môžeme nájsť Maltu spolu s Francúzskom. Vo všeobecnosti sú dôvody vyššej sadzby dane spojené s lepším sociálnym balíkom, ktorý štát ponúka svojim obyvateľom. Výskumy, ktoré sa zaoberali práve ochotou platiť dane potvrdili väčšiu motiváciu, ak sú služby štátu na dostatočne vyhovujúcej úrovni. Naopak, ak v krajine prevláda korupcia, ochota platiť dane klesá.

Na posledných priečkach tabuľky nájdeme aj známe svetové offshore centrá – Cyprus a Írsko. Tie poskytujú nerezidentom výhodné podmienky zdanenia a ďalšie služby spojené s výhodným prostredím na podnikanie.

Medzi najväčšie nevýhody, ktoré so sebou prináša daňová konkurencia patria:

- narúšanie toku kapitálu a investícií
- ohrozovanie integrity a spravodlivosti daňového systému
- odrádzanie daňovníkov platiť dane
- presun daňového bremena na menej mobilné faktory produkcie

- nárast administratívnych nákladov daňových autorít²²

Samozrejme daňová konkurencia vo svete prináša aj výhody. Keďže pôsobí globálne na mnoho oblastí, môžeme jej účinky rozdeliť nasledovne:

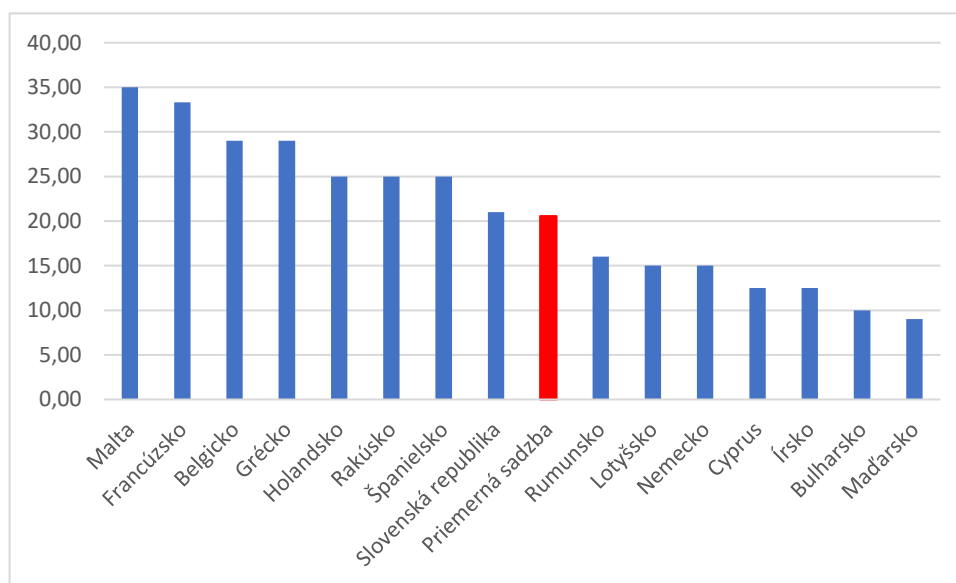
- *pozitívny dopad na trhy* - nižšie sadzby dane znamenajú vyšší disponibilný dôchodok. To vedie k vyššiemu bohatstvu, najmä v prípade mobilného kapitálu na investovanie, na sporiace sadzby, čím sa zvyšuje množstvo úspor, ktoré daňovníci usporia
- *pozitívny dopad na svetový kapitálový trh* – v prípade daňových rajov panuje všeobecný názor, že vedú k distorzii na globálnom kapitálovom trhu, pretože lákajú investície do svojej jurisdikcie prostredníctvom sadzieb. Na druhej strane sa na daňové raje dá nazerať ako na dôležitý nástroj kapitálového trhu, ktorý je charakteristický nedokonalým systémom vyhýbania sa dvojitému zdaneniu. Daňové raje z toho pohľadu robia tento trh viac efektívnejším prostredníctvom sprístupnenia medzinárodného kapitálu,
- *pozitívny dopad na biznis* – jednotlivé daňové jurisdikcie s nižším daňovým bremenom dávajú možnosť investorom, kam môžu investovať svoj kapitál. Tento fakt je dôležitý najmä pre rozvojové krajiny, ktoré, vo väčšine prípadov, nemajú dostatok domáceho kapitálu, a preto sa spoliehajú na prílev zahraničného. Ten vytvorí v krajine pracovné miesta, zvýši životný štandard a produkciu krajiny
- *pozitívny dopad na vládu krajiny* – tento jav môžeme poňať z dvoch perspektív:
 - 1.) z pozície zdržanlivosti – hlavne v ohľade verejných statkov a ich poskytovania kedy vláda krajiny je nútená poskytovať tieto statky efektívnejšie
 - 2.) z pozície efektívnosti – v dôsledku konkurencie, vláda má obmedzenú možnosť zvýšiť príjmy do štátneho rozpočtu zvýšením sadzby dane²³

Lepšie predstavenie sadzieb vybraných krajín EÚ predstavuje graf č. 1.

²² SOKOLOVSKA, V. Olena. Race to the bottom in international tax competition: some conceptual issues. [online]. In: Journal of Tax Reform. Ukrajina : Research Institute of Fiscal Policy. 2016, roč. 2, č. 2, str. 98-110. ISSN 2412-8872. Dostupné na: <http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/49112/1/jtr-2016-2-2-98-110.pdf>

²³ SOKOLOVSKA, V. Olena. Race to the bottom in international tax competition: some conceptual issues. [online]. In: Journal of Tax Reform. Ukrajina : Research Institute of Fiscal Policy. 2016, roč. 2, č. 2, str. 98-110. ISSN 2412-8872. Dostupné na: <http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/49112/1/jtr-2016-2-2-98-110.pdf>

Graf 1 - Sadzby CIT vybraných krajín EÚ

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Eurostat

Ako môžeme vidieť, priemerná sadzba korporátnej dane v EÚ predstavuje sadzbu okolo 21 %. Slovensko sa v rámci EÚ radí ku krajine s priemernou sadzbu dane.

1.3. Dvojité zdanenie firiem

Medzi veľký problém, s ktorým sa stretávajú firmy v dôsledku rôznych daňových jurisdikcií, je práve dvojité zdanenie. Rôzne daňové systémy spôsobujú narušenie daňovej neutrality a vznik dvojitého zdanenia v oblasti priamych daní. Konflikt dvojitého zdanenia spôsobuje negatívny dopad na medzinárodné podnikanie, výmenu tovarov a služieb, investovanie atď.²⁴

Predchádzanie dvojitému zdaneniu príjmov daňovníkov predstavuje pre daňovú politiku krajiny kľúčový aspekt. Je v záujme krajiny prilákať investorov a motivovať ich k rozvíjaniu svojej podnikateľskej aktivity. Dvojité zdanenie ziskov korporácií predstavuje presný opak. Na zamedzenie dvojitého zdanenia existuje viacero spôsobov. Medzi základné opatrenia patria:

1. jednostranné opatrenia

²⁴ ĎURINOVÁ, I. 2017. Business environment in Slovakia in terms of changes in the law of income tax. In: *International Scientific Conference*. 2017, str. 238-248.

2. dvojstranné, resp. mnohostranné opatrenia

Jednostranné opatrenia alebo bilaterálne zmluvy majú za účel zabrániť nielen dvojitému nezdaneniu, ale aj dvojitému zdaneniu. Ďalšou úlohou zmlúv je zabránenie vyhnutiu sa plateniu dane.

1.3.1. Jednostranné opatrenia

Ako už z názvu môžeme dedukovať, pri jednostranných opatreniach ide o opatrenia, ktoré do svojho daňového systému zaradi jednotlivá krajina. Väčšinou jednostranných opatrení je obsiahnutá v zákone. V prípade Slovenska ide o Zákon o dani z príjmu.

Zákon o dani z príjmov jasne definuje pojem rezident a nerezident. Paragraf 2 Zákona o dani z príjmov definuje pojmy ako²⁵:

- **par. 1, písm. d) rezident** – daňovník s neobmedzenou daňovou povinnosťou – ide o právnickú osobu, ktorá má na území SR sídlo alebo miesto skutočného vedenia. Miestom skutočného vedenia rozumieme miesto, kde sa prijímajú riadiace a obchodné rozhodnutia štatutárnych orgánov
- **par. 1, písm. e) nerezident** – daňovník s obmedzenou daňovou povinnosťou – ide o právnickú osobu, ktorá nie je uvedená v § 2, písm. d)

Systém jednostranných opatrení nezabezpečuje recipocitu. Krajina nevie odhadnúť, aké reakcie spôsobí ich prijatie v inej krajine. Medzi najznámejšie jednostranné opatrenie krajiny môžeme zaradiť zmenu sadzby dane.

1.3.2. Mnohostranné opatrenia

Pri mnohostranných opatreniach sa na ich vytvorení podieľajú dve alebo viac krajín. Medzi najčastejšie mnohostranné opatrenia patria bilaterálne zmluvy medzi dvoma krajinami. Pri vytváraní dvojstrannej zmluvy majú krajiny negociačnú pozíciu, kedy si môžu dohodnúť výhody plynúce pre rezidentov krajiny. Prihliada sa na záujmy a preferencie každej krajiny. Keďže sa zmluvy vytvárajú samostatne s každou krajinou, posudzuje sa stav druhej krajiny. Na základe toho sa odhaduje reakcia krajiny. Zmluvy riešia rôzne náležitosti, napríklad rozdelenie daňového zaťaženia prostredníctvom metód, ktoré zabraňujú dvojitému

²⁵ Abstrahujeme od definície rezidentov/nerezidentov fyzických osôb.

zdaneniu. Zaoberajú sa aj definíciami rôznych daňových náležitostí, určujú rozsah daňovej povinnosti²⁶.

Časť odborníkov tvrdí, že bilaterálne zmluvy nie sú zamerané na zabránenie dvojitému zdaneniu, keďže to sa dá docieľiť aj jednostrannými opatreniami. Podľa ich názoru ide o zjednodušenie byrokratických sporov a koordinácia daňových náležitostí. V neposlednom rade je cieľom bilaterálnych zmlúv redistribúcia daňových príjmov z chudobných do bohatých krajín²⁷. Metódy, ktorými krajiny zabráňujú dvojitému právnemu zdaneniu sú:

a.) metóda vyňatia:

- úplný zápočet
- jednoduchý zápočet

b.) metóda zápočtu:

- úplné vyňatie
- vyňatie s výhradou progresie.

Každá metóda, ktorá sa použije na zabránenie dvojitého zdanenia prináša iný výsledok vo forme daňovej záťaže. Preto je výber metódy, ktorá sa integruje do bilaterálnej zmluvy veľmi dôležitou súčasťou negociačného procesu.

V dôsledku zneužívania zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia, v roku 2016 krajiny medzi sebou rokovali o prijatí tzv. multilaterálny inštrument (MLI). Cieľom multilaterálneho nástroja je hromadná obnova bilaterálnych zmlúv. Daňovníci neustále nachádzajú možnosti, ako sa vyhnúť plateniu dane. Daňové jurisdikcie musia na takéto počínanie reagovať. Rokovania na obnovenie každej bilaterálnej zmluvy medzi krajiny by zabralo veľké množstvo času. MLI je zamerané na prevenciu zneužívania zmlúv, zlepšuje riešenie prípadných problémov, pomáha predchádzať vyhýbaniu sa stálym prevádzkarňam jej presnejšou definíciou a neutralizuje efekty hybridných nesúlado²⁸.

²⁶ K 1.1.2019. má Slovenská republika podpísanú zmluvu o zamedzení dvojitého zdanenia so 70 krajinami sveta.

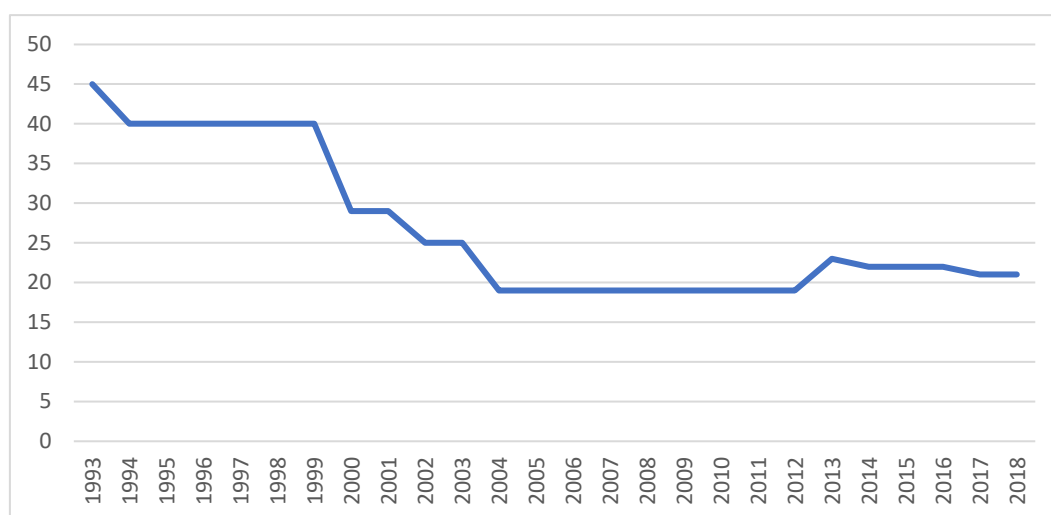
²⁷ DAGAN, Tsilly. The tax treaties myth [online] In: Journal of International Law and Politics. New York : Journal of International Law and Politics. 2000, vol. 32, no. 32, p. 54. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=379181

²⁸ Viac na stránke OECD, Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related Measures to Prevent Base Erosion and Profit Shifting. Dostupné na: <https://www.oecd.org/tax/treaties/multilateral-convention-to-implement-tax-treaty-related-measures-to-prevent-beps.htm>

1.4. Daň z príjmov právnickej osoby v Slovenskej republike

Daň z príjmu právnickej osoby v daňovej sústave Slovenskej republiky prešla od svojho zavedenia daňovým zákonom s účinnosťou od 1. januára 1993 do sústavy priamych daní mnohými zmenami. Vývoj sadzby dane pre právnické osoby popisuje graf č. 2.

Graf 2 - Vývoj sadzby dane z príjmov PO v SR

Zdroj: vlastné spracovanie podľa OECD Tax Database

V roku 1993 bola sadzba dane na úrovni 45 %, historicky najvyššia v Slovenskej republike. O rok na to klesla sadzba z pôvodných 45 % na úroveň 40 %. Stále môžeme hovoriť o pomerne vysokej sadzbe dane. Na tejto úrovni sa držala až do roku 2000. Prelom tisícročia priniesol pokles daňovej sadzby o 11 %. O dva roky sadzba klesla o ďalšie 2 %. Od roku 2004 až do roku 2012 bola sadzba na konštantnej úrovni 19 %. Od roku 2013 až po rok 2018 sa daňová sadzba postupne znižuje o 1 %.

Vznik samostatnej Slovenskej republiky predstavoval prechod z centrálne plánovanej ekonomiky na trhovú hospodárstvo. Na zabezpečenie dostatočného objemu daňových príjmov do štátneho rozpočtu, bolo nutné zaviesť zmeny do daňovej sústavy. Dá sa predpokladať, že aj toto bol jeden z dôvodov, prečo bola daňová sadzba na úrovni 45 %. V tom istom roku však došlo k zníženiu sadzby na 40 %. Od januára 1994 si mohli právnické osoby odpočítať zľavy na dani. Podmienkami bolo najmä zamestnávanie minimálne 20 zamestnancov a zároveň podiel pracovníkov so zmenenou pracovnou schopnosťou musel byť 60 %. Existovala však aj druhá možnosť a to uplatnenie si polovičnej daňovej sadzby vo výške 20 % podľa stavu, ktorý bol pre spoločnosť výhodnejší. Súčasne sa uplatňoval aj špeciálny režim zdanenia s rôznymi sadzbami na vybrané druhy príjmov spoločnosti. Podnikateľskému prostrediu priniesol rok 1999 nové zmeny. Bol to najmä prístup

k privatizácii a zmena hospodárskej politiky. Zlepšili sa podmienky fungovania podnikateľskej sféry. V snahe znížiť daňové úniky a presunúť daňové bremeno z priamych daní na nepriame, nastal pokles sadzby dane na 29%²⁹.

Druhá veľká daňová reforma prebehla v roku 2004. Vyžadovala si viac politického odhodlania ako v roku 1999. Jej hlavným cieľom už nebolo len priblíženie sa daňovým systémom v Západnej Európe. Predstavovala fundamentálnu zmenu v niektorých princípoch zdaňovania. Väčší dôraz sa kládol na konkurencieschopnosť krajiny, ktorý si žiadal atraktívnejší daňový systém, ktorý by bol zároveň aj väčšou motiváciou. Daňovou reformou sa zaviedla rovná daň na úrovni 19 %. ³⁰ Sadzba sa držala na rovnakej úrovni až do roku 2013 kedy vzrástla na 23 %. Nasledujúce roky sa sadzba znižovala na súčasných 21 %. Dôvod znižovania sadzby dane z príjmu právnických osôb je práve dosiahnutie dostatočnej konkurencieschopnosti. Jedným z najväčších nástrojov vlád na prilákanie zahraničného kapitálu je korporátne daň.

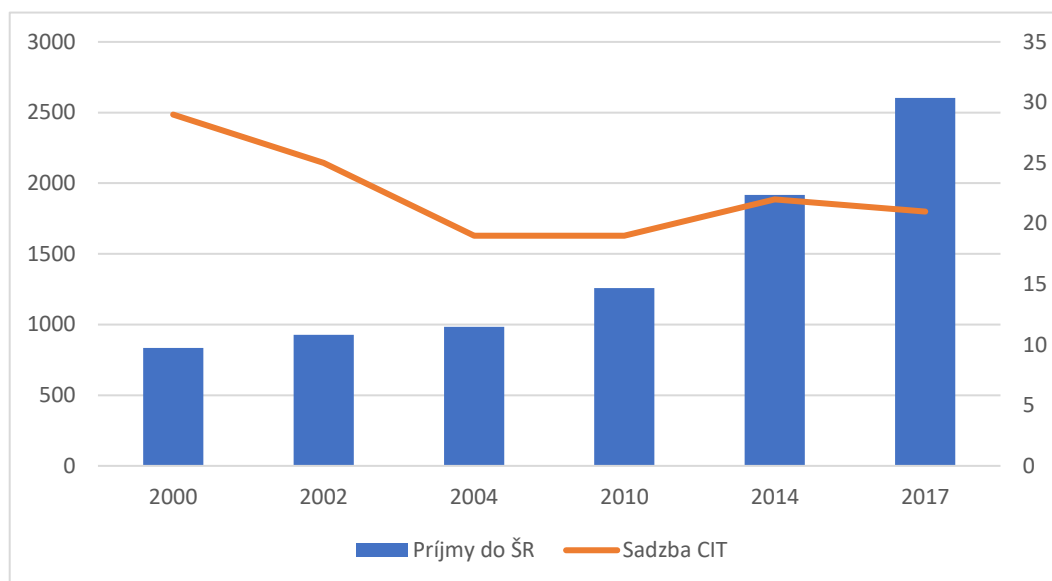
1.4.1. Sadzba dane

Jedným z pozitívnych účinkov medzinárodnej daňovej konkurencie je efektívnejšie rozhodovanie vlád. Ide nielen o efektívnejšie rozhodovanie v prípade prerozdelenia daňových príjmov zo štátneho rozpočtu. Ide aj o rozhodovanie o zmene korporátnej sadzby. V prípade Slovenskej republiky popisuje graf č. 3 vzťah medzi sadzbou dane a veľkosťou príjmu do štátneho rozpočtu.

²⁹ KUŠNÍROVÁ, Jana – VÁLEK, Juraj. Daňová sadzba ako indikátor rastu výnosu korporátnej dane v Slovenskej republike [online]. In: *Finančné trhy*. Bratislava : Derivat. 2017, roč. 1. ISSN 1336-5711. Dostupné na: http://www.derivat.sk/files/2017%20financne%20trhy/FT_1_2017_Kusnirova_Valek_Danova_sadzba_ako_indikator.pdf

³⁰ MIKLOŠ, Ivan – JAKOBY, Marek – MORVAY, Karol. Tax reform in the Slovak Republic. [online]. In: CESifo DICE Report. München : Leibniz Institute for Economic Research at the University of Munich. 2005, Vol. 03, Iss. 3, pp. 53-60. ISSN 1613-6373. Dostupné: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/166854/1/ifo-dice-report-v03-y2005-i3-p53-60.pdf>

Graf 3 - Závislosť príjmov do ŠR a sadzby dane

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov Finančnej správy SR

Na grafe môžeme vidieť vzájomnú závislosť medzi sadzbou dane a výškou príjmov do štátneho rozpočtu. Pravá strana grafu predstavuje percentuálny vývoj sadzby dane a ľavá strana príjem DPPO do štátneho rozpočtu. V roku 2000 bola sadzba dane na úrovni 29 %. Daňové príjmy do rozpočtu boli na úrovni približne 833 miliónov eur. Od roku 2000 sa znížila sadzba dane o 8 %. Napriek tomu príjmy do štátneho rozpočtu narástli viac ako trojnásobne.

1.5. Trendy v znižovaní sadzby dane

Znižovanie sadzby dane v Slovenskej republike, kedy sa od roku 1993 znížila o viac ako polovicu, nie je ojedinelým prípadom. Rovnaký trend v znižovaní korporátnej dane je aj v iných krajinách, nielen EÚ, ale celého sveta.

Znižovanie sadzby dane v 80. rokoch 20. storočia bolo spôsobené najmä zväčšením daňovej základne. Ako sme už viackrát v našej práci spomínali, mobilita kapitálu predstavuje jeden z hlavných faktorov znižovania daňovej sadzby. Niektorí ekonómovia tvrdia, že účelom znižovania daňovej sadzby nie je prilákanie mobilného kapitálu. Ide skôr

o prilákanie relatívne mobilných nadnárodných korporácií, ktoré majú prístup k hodnotným aktívam³¹.

Sadzba dane je nástrojom nielen daňovej politiky, ale častokrát je využívaná aj ako politická propagácia strany. Dane majú vo verejnom sektore svoje dôležité miesto. Daňové príjmy štátneho rozpočtu predstavujú značnú časť, z ktorej sú financované verejné statky. Historicky, dane figurovali ako prostriedok na financovanie vojen. Verejné statky sú charakteristické svojou nedeliteľnosťou a nevylúčiteľnosťou zo spotreby.

Sadzba dane má, podľa nášho názoru, množstvo náležitostí, s ktorými musí rátať vláda ak má v pláne jej zmenu. Najmä pri korporátnej dani nie je možné povedať, že vyššie zdanenie právnickej osoby zasiahne akcionárov, resp. vlastníkov podniku. Ekonomický charakter korporátnej dane hovorí o opak. Právnická osoba ako fiktívny subjekt má tendenciu presúvať svoje daňové bremeno na zamestnancov, odberateľov, resp. dodávateľov atď.

³¹ DEVEREUX, P. Michael – GRIFFITH, Rachel – KLEMM, Alexander. Corporate Income Tax Reforms and International Tax Competition [online]. In Economic Policy. London : Economic Policy. 2002, Vol. 17-35, p. 451-495. ISSN 1468-0327. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=639482##

2. Cieľ práce

Hlavný cieľ našej diplomovej práce je identifikácia a posúdenie dopadov zmeny sadzby dane z príjmov právnických osôb v podmienkach Slovenskej republiky. V rámci skúmania podpory podnikateľského prostredia prostredníctvom sadzby dane sme si položili otázku, či je znižovanie sadzby efektívnym nástrojom. Sústredili sme sa na dopady sadzby dane na správanie právnickej osoby aj na širší okruh dôsledkov. Na základe posúdenia ekonomického charakteru dane z príjmov právnickej osoby sme definovali niekoľko hypotéz:

- *Hypotéza 1:* Zvýšenie sadzby dane z príjmov právnických osôb má negatívny vplyv na výšku priemernej mzdy v hospodárstve.
- *Hypotéza 2:* Zvýšenie sadzby dane z príjmov právnických osôb má negatívny vplyv na úroveň zamestnanosti.
- *Hypotéza 3:* Zvýšenie sadzby dane z príjmov právnických osôb negatívne ovplyvňuje prílev PZI do ekonomiky.
- *Hypotéza 4:* Zvýšenie sadzby dane z príjmov právnických osôb vedie k zníženiu podielu dane z príjmov právnických osôb na daňových príjmoch štátneho rozpočtu.
- *Hypotéza 5:* Zvýšenie sadzby dane z príjmov právnických osôb má negatívny vplyv na hrubý domáci produkt krajiny.

Preskúmaním jednotlivých hypotéz, ktoré sme si stanovili, sme posudzovali efektívne využitie zmeny sadzby dane na podporu ekonomického rastu krajiny. Samostatná analýza aspektov dopadu dane nám pomohla lepšie pochopiť problematiku ekonomického charakteru dane z príjmov právnických osôb.

3. Metodika práce

Teoretické poznatky v rámci problematiky daňovej incidencie boli spracované na základe dostupnej knižnej literatúry. Definíciou ekonomického charakteru dane z príjmov právnických osôb sme si stanovili ciele práce. Meta-analýzou zahraničných štúdií publikovaných v rámci riešenej problematiky sme získali lepší prehľad v oblasti. Získaním údajov z databáz Finančnej správy Slovenskej republiky, Národnej banky Slovenskej republiky, Štatistického úradu Slovenskej republiky, Eurostatu a OECD Statistics sme vypracovali grafy nachádzajúce sa v diplomovej práci. Prostredníctvom získaných údajov sme vypracovali regresné modely. Výsledky regresných modelov sme porovnávali s hypotézami, ktoré sme si stanovili ako čiastočné ciele. Spojením výsledkov regresnej analýzy sme navrhli odporúčania pre nasledujúci vývoj sadzby dane v podmienkach Slovenskej republiky.

Centrom skúmania diplomovej práce bola daňová sadzba. Na základe meta-analýzy empirických štúdií publikovaných v tejto oblasti a následné skúmanie dát Slovenskej republiky nám umožnili vysloviť odporúčania pri alternatívnom stanovovaní sadzby dane.

4. Výsledky práce

Ako sme spomínali v teoretickej časti našej práce, sadzba dane právnických osôb ovplyvňuje nielen právnickú osobu. Daňová incidencia sadzby dane má omnoho širší okruh. Donedávna bola incidencia dane z príjmov právnických osôb len na teoretickej úrovni. V nasledujúcich podkapitolách uvedieme príklady nedávnych štúdií zakladajúcich sa na empirickom výskume.

4.1. Meta-analýza publikovaných štúdií

Problematika sadzby dane a jej dopad na mzdy daňovníkov je pre ekonómov veľmi zaujímavou oblasťou, ktorá si zaslúži pozornosť. V posledných rokoch bolo napísaných niekoľko štúdií, ktoré sa zaoberali výskumom reálnych dát.

V roku 2013 publikoval Clausing štúdiu, kde tvrdil, že nie je empirický dôkaz závislosti medzi daňovou sadzbou a mzdami. Clausing analyzoval dáta krajín OECD v časovom rozsahu 1981-2009. Využitie komplexnejšej metódy ako metódy predchádzajúcich štúdií, nepomohlo to k vysvetleniu závislosti. Toto zlyhanie opisuje viacerými dôvodmi. Jedným z možností je nedostatočné množstvo dát na zistenie skutočného efektu korporátneho zdanenia. Druhou z možností zlyhania môže byť aj fakt, že dopad na mzdy zamestnancov je skôr spojený s prerozdelením zisku ako s umiestnením kapitálu. Navyše, kapitál môže znášať daň so zreteľom nevynechaným teórii všeobecnej rovnováhy otvorenej ekonomiky. V neposlednom rade môže byť dôvodom zložitosť daňovej incidence, ktorú nie je možné posúdiť na základe modelu³².

V tom istom roku publikoval Gravelle štúdiu, kde tvrdil, podobne ako Clausing, že daňová incidencia je viacfaktorovou veličinou a jej predikcia je veľmi náročná. Jej dopad závisí na viacerých faktoroch, napr. mobilita kapitálu, medzinárodná elasticita substitúcie výrobkov, kapitálová náročnosť korporátneho sektora, veľkosť krajiny atď. Mimo týchto faktorov, modely zanedbávajú ďalšie dôležité faktory korporátnej dane. Medzi ne môžeme zaradiť prvky založené na rezidencii - možnosť zrýchleného odpisovania či odpočítateľnosť

³² CLAUSING, A. KIMBERLY. 2013. Who pays the corporate tax in a global economy? [online]. In : *National Tax Journal*. 2013, Vol. 66, no. 1, p. 151-184. Dostupné na: <http://www.ntanet.org/NTJ/66/1/ntj-v66n01p151-84-who-pays-corporate-tax.pdf>, ISSN 00280283.

dlhu. Ignoruje sa aj dynamickosť modelu, nedokonalá konkurencia a vzájomná interakcia s politikami iných krajín³³.

Na druhej strane, je dopad daňovej sadzby na mzdy signifikantný. Hasset a Marthus vo svojej štúdii publikovanej v roku 2015 uviedli, ako reagujú mzdy na zmeny daňovej sadzby. Sústredili sa na dopad zmeny daňovej sadzby v dlhodobom horizonte. Tvrdili, že vyššie daňové sadzby majú negatívny účinok na formovanie kapitálu, čo sa odrazí v nižšej pracovnej produktivite. Časom sa zníženie produktivity práce premení na nižšie mzdy. Navyše, literatúra zaoberajúca sa medzinárodnou daňovou konkurenciou predpokladá, že príčinou odlivu kapitálu z krajiny s vyššou sadzbou dane do krajín s nižšou sadzbou dane, je zapríčinené korporátnou daňou. Sústredili sa na krajiny, ktoré spolu susedia a ovplyvňujú navzájom svoje daňové politiky. Vo svojom modeli abstrahovali od iných efektov zdanenia právnických osôb ako je dopad na akcionárov alebo dodávateľov. Sústredili sa len na dopad na mzdy daňovníkov.

Vo svojej štúdii analyzovali dáta zo 66 krajín sveta v priebehu 25 rokov. Klasická teória incidencie hovorí, že daňové bremeno je vždy väčšie na tej strane trhu, ktorá je menej elastická. Môžeme to rozdeliť do dvoch častí:

- *krátke obdobie*, kedy nesie daňové bremeno väčšmi kapitál keďže jeho ponuka je v fixná
- *dlhé obdobie*, kedy sa kapitál v dlhom období stáva mobilným, daňové bremeno nesie pracovná ponuka³⁴

Na základe vyššie spomenutých faktorov modelu dospeli k záveru, že navýšenie sadzby korporátnej dane o 1% znamená zníženie o 0,5% v mzdách daňovníkov. Ovplyvnenie dopadu zmeny sadzby dane má na svedomí aj medzinárodná konkurencia. Predpokladá sa väčšia miera konkurencie medzi daňovými jurisdikciami, ktoré majú približne rovnaké daňové zaťaženie.

³³ GRAVELLE, C. JENNIFER. 2013. Corporate Tax Incidence: Review of General Equilibrium Estimates and Analysis. [online]. In : *National Tax Journal*. 2013. Vol. 66, no. 1, p. 185-214. Dostupné na: <https://www.ntanet.org/NTJ/66/1/ntj-v66n01p185-214-corporate-tax-incidence-review.pdf>. ISSN 00280283.

³⁴ HASSETT, A. KEVIN – MATHUR, A. 2015. A spatial model of corporate tax incidence. [online]. In : *Applied Economics*. 2015, Vol. 47, no. 13, p. 1350-1365. Dostupné na: https://www.researchgate.net/profile/Aparna_Mathur2/publication/273169461_A_spatial_model_of_corporate_tax_incidence/links/569fa29908ae2c638eb7b6e1.pdf. ISSN 1466-4283.

K podobnému zisteniu došiel vo svojej práci, ktorú publikoval v roku 2007 Felix. Na vzorke krajín v časovom horizonte 20 rokov, skúmal efekt na mzdách. Podobne ako Hasset a Mathur, aj on dospel k záveru, že daňové bremeno korporátnej dane je nesené práce pracovnou silou v podobe nižších miezd. Z jeho štúdie vyplýva, že zvýšenie marginálnej daňovej sadzby o jeden percentuálny bod zníži ročný príjem daňovníka o 0,7%. Tvrdí, že neefektívnosť, ktorú vytvára daň z príjmov právnických osôb vo výbere daní stojí viac a vytvára väčšiu distorziu v ekonomike ako daň uvalená na fyzické osoby. Daňové bremeno, ktoré spôsobuje sadzba dane, je rovnomerné rozdelené medzi všetkých pracovníkov. Nerozdeľuje medzi pracovníkmi na vyššej a nižšej úrovni. Pri zvýšení sadzby dane z dôvodu zvýšenie príjmov do štátneho rozpočtu môže dôjsť k opačnému efektu. Je to najmä kvôli globálnej ekonomike, ktorá umožňuje subjektom dane rozhodnúť sa, v ktorej daňovej jurisdikcii sústredí svoje podnikateľské aktivity.³⁵

Ďalšou oblasťou incidencie, ktorou sa zaoberajú ekonómovia po celom svete, je závislosť medzi zmenou sadzby dane a jej dopadom na úroveň nezamestnanosti. Problematika nezamestnanosti a aký vplyv má daňová sadzba na jej vývoj, je predmetom skúmania mnohých štúdií.

Jednou z nich je práve štúdia Meyera z roku 2019, v ktorej študoval závislosť medzi sadzbou dane a nezamestnanosťou. Väčšina štúdií je založená na makroekonomickej úrovni. Avšak, Meyer formuloval svoju hypotézu do mikroekonomických predpokladov. Ako už viaceré štúdií pred ním, predpokladal, že zníženie sadzby dane právnických osôb v jednej krajine môže mať za následok nárast priamych zahraničných investícií do krajín s nižšou sadzbou dane. Zameriaval sa na krajiny Európskej únie preto predpokladal vyššiu mobilitu kapitálu ako pracovnej sily. Tento predpoklad je založený najmä na preferencii rezidentov ich krajiny pred inou. Na základe tohto predpokladu, zvýšenie PZI spôsobí prílev kapitálu do jednotlivých firiem čím sa zníži hraničná produktivita kapitálu zvýšením jeho relatívnej ponuky. Tento predpoklad je pravdivý kým sú ostatné premenné v podniku konštantné. Ako dôsledok nižšej produktivity kapitálu sa firmy rozhodnú nahradiť kapitál prácou. Tým sa zvýši zamestnanosť a zníži sa celková miera nezamestnanosti. Na základe tejto dedukcie

³⁵ FELIX, R. ALISON. 2007. Passing the burden: Corporate tax incidence in open economies. [online] In: Luxembourg Income Study Working Paper Series. 2007, No. 468. Dostupné na: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/95465/1/55145931X.pdf>.

tvrdí, že zníženie sadzby dane právnických osôb spôsobí značné zníženie úrovne nezamestnanosti.³⁶

Jeho štúdia dokázala, že existuje vzájomná korelácia medzi sadzbou dane a úrovňou nezamestnanosti. Meyer využil vo svojej štúdii hraničnú sadzbu dane. Pre ďalší výskum danej problematiky odporúča využitie efektívnej sadzby dane a väčšie množstvo dát.

Ďalšími ekonómami, ktorí sa zaoberali koreláciou nezamestnanosti a sadzby daní sú Ljungqvist a Smolyansky. Podobne ako Meyer, aj oni predpokladali, že zvýšenie sadzby dane vedie k zvýšeniu úrovne nezamestnanosti. Svoj predpoklad testovali na dátach z USA. Predpokladali, že meranie celkového dopadu daňovej politiky nie je spoľahlivo merateľné. Zmena v daňovej politike štátu, ako napríklad zníženie sadzby dane z dôvodu nakopnutia ekonomiky, môže mať úplne iný dopad na hrubý domáci produkt a iný na zamestnanosť. Zamerali sa preto na daňové sadzby jednotlivých štátov, nie na úroveň federálnej daňovej sadzby.

Výsledky štúdie ukázali, že zvýšenie korporátnej dane o 1 percentuálny bod vedie k zvýšeniu nezamestnanosti o 0,2%. Dospeli takisto k asymetrickým efektom. Zatiaľ čo zvýšenie dane sú zväčša menej škodlivé, zníženie dane, v čase recesie, má pozitívne následky na naštartovanie ekonomiky. V závere štúdie dospeli k názoru, že firmy sú veľmi senzitívne na podnety v oblasti korporátnej dane.³⁷

Ďalšia štúdia sa venovala skúmaniu vplyvu korporátnych daní na nezamestnanosť prostredníctvom všeobecného modelu rovnováhy. Zistenia zo štúdie ukázali, že zvýšením nákladov kapitálu, DPPO zvyšuje rovnovážny bod nezamestnanosti. Rozsah efektu sa znižuje so substitúciou práce a kapitálu vo výrobe a silu mzdovej krivky. Širší základ dane robí z korporátnej dane relatívne skresľujúci faktor. Autor sa vo svojej štúdii zameral na krajiny Európskej únie. Analýza ukázala, že DPPO v Európe sú viac nákladnejšie pre krajiny, ktorú sú viac otvorené v rámci podielu nadnárodných korporácií vo svojej ekonomike. Vytvárajú priestor pre veľkú distorziu v rozhodnutiach nadnárodných korporácií ako napr. v prípade PZI a medzinárodného presunu ziskov. Ak prelievanie funguje predovšetkým prostredníctvom PZI, ako je to napr. v Írsku, korporátne dane poškodzujú blahobyť prostredníctvom zvýšenej nezamestnanosti. Ak prelievanie funguje na

³⁶ MEYER, Kurt. 2018. Effect of Corporate Income Taxation on Unemployment Levels in European Union. [online]. In : The Park Place Economist. 2018, Vol. 26, No. 1, p. 86-96. Dostupné na: <https://digitalcommons.iwu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1487&context=parkplace>

³⁷ LJUNGQVIST, A – SMOLYANSKY, M. 2014. To Cut or Not to Cut? On the Impact of Corporate Taxes On Employment and Income. [online]. In: *The National Bureau of Economic Research*. 2014, Vol. 20753, p. 1-50. Dostupné na: <https://www.nber.org/papers/w20753.pdf>. ISSN 0898-2937.

základe presunu ziskov firmy, napr. Belgicko, Luxembursko alebo Holandsko, korporátna daň má menší vplyv na nezamestnanosť. Je to spôsobené najmä tým, že sa nadnárodné spoločnosti môžu vyhnúť vyššej DPPO využívaním rôznych príležitostí pre presun zisku. To predstavuje menšiu potrebu na zníženie PZI. Napriek tomu, narušanie blahobytu predstavuje veľké ohrozenie najmä v dôsledky podstatného narušania základu dane právnickej osoby. V porovnaní s daňou z pridanej hodnoty alebo s daňou z príjmu fyzických osôb, dopad korporátnej dane je menej škodlivý. V prípade EÚ však DPPO zohráva dôležitú úlohu a to najmä kvôli konkurencii, ktoré vytvárajú jednotlivé daňové jurisdikcie.³⁸

V dôsledku globalizácie a automatizácie mnohých faktorov hospodárstva, sa ekonómovia začali zaoberať zdanením robotov. Automatizácia predstavuje potencionálne ohrozenie úrovne zamestnanosti. V spojení s nahrádzaním ľudí robotmi vyvstáva otázka ich zdanenia.

Ako sme už vydedukovali zo štúdií, ktoré boli publikované a popísané vyššie, DPPO má nezanedbateľný dopad na vývoj nezamestnanosti v krajine. Avšak celosvetový trend znižovania sadzby dane a automatizácie výroby pôsobia protichodne. Zatiaľ čo znižovanie sadzby dane znižuje nezamestnanosť, automatizácia výroby je zdrojom prepúšťania, teda zvyšovania nezamestnanosti.³⁹

V prípade skúmania závislosti sadzby dane a priamych zahraničných investícií (PZI), je nutné poznamenať výhody plynúce hostujúcej krajine. Prítomnosť nadnárodných korporácií v krajine znamená vyššiu produktivitu, vyšší príjem do štátneho rozpočtu a vyššie mzdy. V globále teda prinášajú vyššiu úroveň. Incidencia daňovej sadzby na prílev PZI do krajiny je nezanedbateľným aspektom, na ktorý je nutné pamätať pri vytváraní daňovej politiky štátu.

Štúdie zaoberajúce sa problematikou vzťahu medzi sadzbou dane a PZI vykazujú rozdielne zistenia. V štúdií publikovanej v roku 2005, Bénassy-Quéré, Fontagné a Lahréche-Révil, kde skúmali dáta z 11 krajín OECD v rokoch 1984-2000, tvrdia, že vyššie daňové sadzby odrádzajú prílev PZI do krajiny. Tento faktor nie je ovplyvnený ani v prípade zabezpečenia kvalitných verejných služieb. Dôležitým aspektom pri príleve PZI je aj

³⁸ BETTENDORTF, J.H.L – VAN DER HORST, A. – DE MOOIJ, A.R. 2007. Corporate Tax Policy and Unemployment in Europe: An Applied General Equilibrium Analysis. [online]. In: *Tinbergen Institute Discussion Paper*. 2007, Vol. 0256/2. Dostupné na: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/86231/1/07-056.pdf>

³⁹ ABBOTT, R. – BOGENSCHNEIDER, B. 2018. Should Robots Pay Taxes? Tax Policy In The Age of Automation.[online] In: *Harvard Law & Policy Review*. 2018, Vol. 12, p. 146-175. Dostupné na: <http://harvardlpr.com/wp-content/uploads/2018/03/AbbottBogenschneider.pdf>

potenciál trhu, rozdiely v sadzbách dane sú však nezanedbateľné. Pozorujeme asymetriu v dopade sadzby dane na PZI. Zatiaľ čo nízke daňové sadzby nie sú dostatočne lákavé pre nadnárodné korporácie (nízka kvalita trhu, služieb atď.), daňové jurisdikcie s vyššou daňovou sadzbou odrádzajú nový prílev PZI. Pozorovanie v tejto štúdii viedlo autorov ku konštatovaniu, že síce sadzba dane je dôležitým prvkom pre prilákanie PZI, zavedenie nulovej sadzby dane nepredstavuje riešenie.⁴⁰

V štúdii publikovanej v roku 2010, Becker, Fuest a Riedel tvrdia, že daňové sadzby nielen ovplyvňujú kvantitu PZI, ale majú dosah aj na výšku daňových príjmov korporácií v krajine.⁴¹

V roku 2006 publikovali Vasquez a Zhang štúdiu, v ktorej sa venovali vzájomnej korelácii medzi daňovou sadzbou a PZI. Svoj výskum však rozšírili o ďalšie aspekty, ktoré sú kľúčové pre prílev PZI. Ide najmä o úroveň korupcie, infraštruktúru, vládne výdavky atď. Výsledok ich štúdie predstavoval fakt, že nízka úroveň korupcie, lepšie vybudovaná infraštruktúra krajiny a racionálne využívanie vládnych výdavkov spoločne s relatívne nízkou sadzbou dane predstavujú veľkú motiváciu na investovanie. Medzi faktory indikujúce lepšie vybudovanú infraštruktúru zaradili tri oblasti. Prvou je technologická infraštruktúra, ktorá zahŕňa telekomunikácie, počítače atď. Druhou je energetická samostatnosť krajiny a treťou je environmentálna infraštruktúra. Tieto faktory, nepochybne spoločne s daňovou politikou krajiny v podobe sadzby dane lákajú PZI.⁴²

Na druhej strane, v štúdii publikovanej v roku 2013, kde Alam a Ali Sham skúmali determinanty PZI v 10 krajinách OECD, dopad daňovej sadzby na prílev PZI do krajiny nemal veľkú významnosť. Na dátach krajín z rokov 1985-2009 nebol potvrdený predpoklad nízkej daňovej sadzby ako jedného z determinantov rozhodovania o alokácii PZI do krajiny.⁴³

⁴⁰ BÉNASSY-QUÉRÉ, A a kol. 2005. How Does FDI React to Corporate Taxation? [online]. In: *International Tax and Public Finance*. 2005, vol. 12, p. 583-603. Dostupné na: <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s10797-005-2652-4.pdf>, ISSN 1573-6970.

⁴¹ BECKER, J. – FUEST, C. – RIEDEL, N. 2010. Corporate tax effects on the quality and quantity of FDI. [online]. In: *Oxford University Centre for Business Taxation*. 2010. Working paper. Dostupné na: https://pure.mpg.de/rest/items/item_840586/component/file_840585/content

⁴² GOODSPEED, T. – MARTINEZ-VASQUEZ, J. – ZHANG, L. 2006. Are Other Government Policies More Important Than Taxation in Attracting FDI. [online]. In: *Andrew Young School of Policy Studies Working Paper*. 2006, Vol. 06-14. Dostupné na: <https://icepp.gsu.edu/files/2015/03/ispwp0614.pdf>

⁴³ ALAM, A. – ALI SHAH, S.Z. 2013. Determinants of foreign direct investment in OECD member countries. [online]. In: *Journal of Economic Studies*. 2013, Vol. 40, No. 4, p. 515-527. Dostupné na: <http://abdullahalam.com/wp/wp-content/uploads/2015/03/Determinants-of-FDI-in-OECD-Member-Countries.pdf>, ISSN 0144-3585.

Ekonomický rast predstavuje jednu z veličín, pri ktorej sa vláda každej krajiny snaží dosiahnuť čo najväčší nárast. Jednou z aspektov ekonomického rastu krajiny je nepochybne hrubý domáci produkt. Existuje obrovské množstvo faktorov, ktoré sa podieľajú na zvyšovaní HDP krajiny. Jedným z faktorov, ktoré ovplyvňujú HDP je nepochybne daňová sadzba.

Jens Arnold publikoval v roku 2008 štúdiu, kde na dátach 21 krajín OECD skúmal vzájomný vzťah medzi daňovou štruktúrou a ekonomickým rastom krajiny. Preskúmal dáta krajín medzi rokmi 1971-2004. Výsledky analýzy hovoria o tom, že menší ekonomický rast krajiny je spojený s uvalením väčšej dane na spotrebu a majetok. Najpriateľskejším v rámci skúmania dopadu na ekonomický rast sú daň z nehnuteľnosti a spotrebné dane. Existuje aj negatívna korelácia medzi progresiou zdanenia fyzických osôb a ekonomického rastu. Podľa jeho štúdie má najhorší dopad na ekonomický rast práve zdanenie právnických osôb.⁴⁴

V roku 2005 publikovali Lee a Gordon štúdiu, kde sledovali vývoj v 70 krajinách medzi rokmi 1970-1997. Ich zistenia, podobne ako v prechádzajúcej štúdii, hovoria o negatívnom vplyve zvýšenia DPPO na ekonomický rast. Zistenia hovoria, že ak krajina zníži korporátnu sadzbu dane o 10 percentuálnych bodov, ročný ekonomický rast je na úrovni 1,1 %. Skúmali aj dôvod tohto vzťahu. Predpokladali, že zníženie sadzby DPPO vedie aj v znížení sadzby dane fyzických osôb. Týmto opatrením dosiahne vláda krajiny väčší záujem o podnikanie a priláka investorov⁴⁵.

Veľmi zaujímavú štúdiu napísal v roku 2011 kolektív autorov. V nej sa zaoberajú štruktúrou daňovej sústavy, ktorá je vhodná na vyliečenie dopadov finančnej krízy v krajinách. Empirická časť výskumu bola urobená na dátach z 21 krajín OECD v priebehu 34 rokov, kde sa snažili skúmať dopad daňovej sadzby na ekonomický rast. Prostredníctvom makroekonomickej a mikroekonomickej analýzy dospeli k zaujímavým výsledkom. Ekonomický rast môže byť zvýšený postupným prenášaním základu dane na daň zo spotreby a daň na nehnuteľnosti. Konštatovali, že zvýšenie ekonomického rastu môže byť efektívnejšie pri lepšom dizajne jednotlivých daní. Na druhej strane konštatovali, že zníženie korporátnej dane nemá až taký vplyv na vyriešenie dôsledkov finančnej krízy, ktorá postihla

⁴⁴ ARNOLD, J. 2008. Do Tax Structures Affect Aggregate Economic Growth?: Empirical Evidence from a Panel of OECD Countries. [online]. In: *OECD Economics Department Working Papers*. 2008, No. 643. Dostupné na: <https://pdfs.semanticscholar.org/9d85/11b7e68c7aa2608bd729d215f5e54a3fdb03.pdf>, ISSN 18151973.

⁴⁵ LEE, Y. – GORDON, H.R. 2005. Tax structure and economic growth. [online]. In: *Journal of Public Economics*. 2005, Vol. 89, Iss. 5-6, p. 1027-1043. Dostupné na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0047272704001343>. ISSN: 0047-2727.

svet v roku 2008. V prípade daní, ktoré sú najmenej škodlivé v rámci ekonomického rastu dospeli k rovnakému názoru. Daň uvalená na spotrebu a daň z nehnuteľností nepredstavujú až také ohrozenie ekonomického rastu.⁴⁶

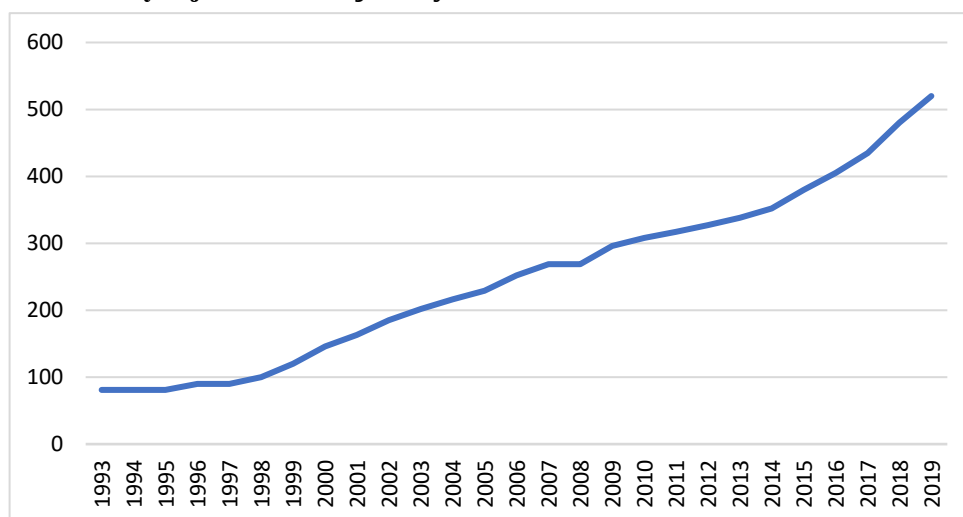
4.2. Vplyv sadzby dane v SR

V prechádzajúcich kapitolách sme si predstavili rôzne oblasti, na ktoré má zmena sadzby dane nezanedbateľný dosah. Jednotlivé zistenia sa v nasledujúcej časti pokúsime aplikovať na dostupné dáta zo Slovenskej republiky. Pomocou regresnej analýzy sa pozrieme na aplikáciu teoretických poznatkov zo štúdií na Slovenskú republiku.

4.2.1. Mzdy

Ako na prvú veličinu, ktorú ovplyvňuje sadzba dane, bližšie preštudujeme oblasť miezd daňovníkov na Slovensku. Na základe predstavenia si publikácii, ktoré skúmali vzájomnú závislosť medzi sadzbou dane a mzdou daňovníkov predpokladáme, že zvýšenie sadzby dane vedie k zníženiu mzdy v ekonomike. Vývoj minimálnej mzdy v Slovenskej republike môžeme sledovať na grafe č. 4.

Graf 4 - Vývoj minimálnej mzdy v SR

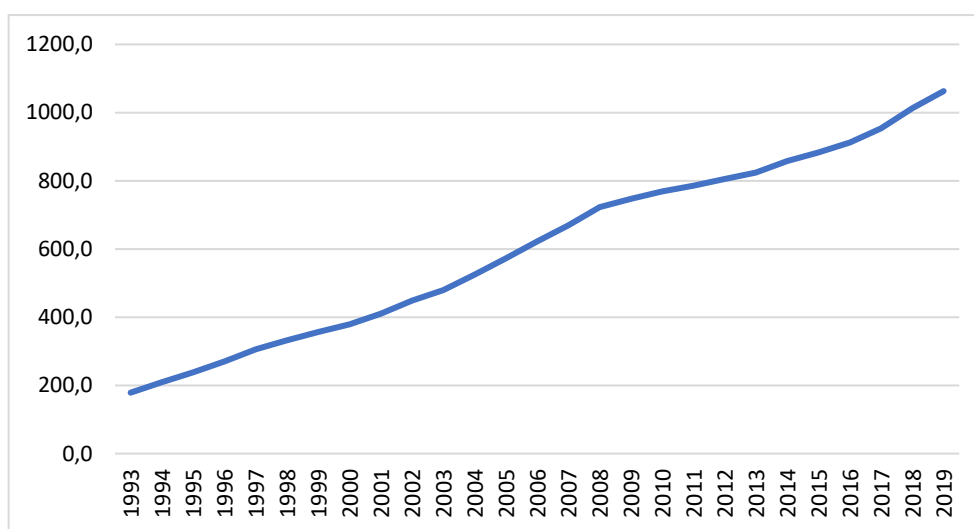
Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov zo ŠÚSR

⁴⁶ ARNOLD, M. J. et al. 2011. Tax Policy For Economic Recovery and Growth. [online]. In: *The Economic Journal*. 2011, Vol. 121, Iss. 550, p. F59-F80. Dostupné na: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1468-0297.2010.02415.x>. ISSN: 1468-0297.

Na základe údajov zo ŠÚSR môžeme konštatovať, že od vzniku samostatnej Slovenskej republiky v roku 1993 sa minimálna mzda na Slovensku zvýšila až 6 násobne. V roku 1993 až 1995 bola minimálna mzda na úrovni 81 eur. V roku 2019 je minimálna mzda na úrovni 520 eur. Výška minimálnej mzdy sa od roku 1995 každým rokom zvyšovala. Výnimkou je rok 2007-2008 kedy sa medziročne výška minimálnej mzdy nezvýšila. Dôvodom bola pravdepodobne svetová kríza, ktorá postihla ekonomiky jednotlivých krajín. Potreba zvyšovania mzdy vyvstáva najmä so zvyšovaním životného štandardu daňovníkov. Inštitút minimálnej mzdy má pre zamestnancov zabezpečiť minimálny príjem, ktorý pokryje minimálne životné potreby. Výška minimálnej mzdy je stanovená zákonom.

V ekonomike sa však stretávame aj s inštitútom priemernej mzdy. Pod pojmom priemerná mzda sa rozumie aritmetický priemer všetkých miezd na Slovensku. Vývoj priemernej mzdy môžeme vidieť na grafe č. 5.

Graf 5 - Vývoj priemernej mzdy v SR

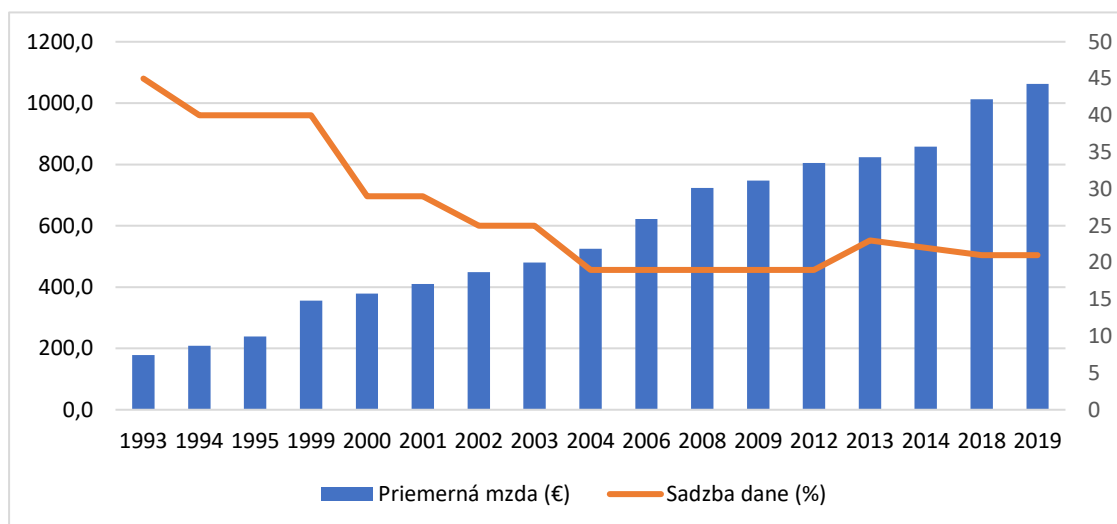

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov ŠÚSR

Výška priemernej mzdy na Slovensku sa vyvinula z hodnoty 179 eur v roku 1993 na 1063 eur (odhadovaná výška) v roku 2019. Priemerná mzda nepredstavuje všeobecne smerodajný údaj. V SR je veľký rozdiel medzi mzdami v jednotlivých krajoch. Zatiaľčo priemerná mzda v Bratislavskom kraji v roku 2018 približne 1300 eur, v Prešovskom kraji to bolo iba 841 eur.

Vývoj sadzby DPPO na Slovensku prišiel od roku 1993 mnohými zmenami. Rovnako prešla zmenami aj priemerná mzda na Slovensku. Vývoj týchto dvoch veličín popisuje graf č. 6.

Graf 6 - Vývoj sadzby DPPO a priemernej mzdy

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov ŠÚSR

Analýza štúdií, ktoré boli publikované v rámci skúmania vzájomnej závislosti sadzby dane a jej vplyvu na mzdy daňovníkov hovoria o nepriamej úmere. Zvýšenie sadzby dane prinesie zníženie mzdy daňovníkov. Ako sme spomínali v prvej časti, právnická osoba ako fiktívna entita má tendenciu prenášať svoje bremeno na iných daňovníkov. Jednou z možností presunu daňového bremena je presun na zamestnancov. Ako môžeme sledovať na grafe, vývoj priemernej mzdy na Slovensku a daňovej sadzby tento predpoklad potvrdzuje. Na pravej strane grafu sledujeme vývoj sadzby dane a na ľavej strane vývoj priemernej mzdy v eurách.

Od roku 1993 sa vývoj sadzby dane z príjmu právnickej osoby vyvíja klesajúcim charakterom. Naopak, priemerná mzda na Slovensku sa vyvíja pozitívne. Klesajúca sadzba dane predstavuje pre firmy zvýšenie hospodárskeho zisku, ktorý je možné investovať do ďalšieho rozvoja firmy.

Na základe údajov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky a Finančnej správy SR sme vytvorili regresný model. Na jeho základe pozorujeme vzájomnú závislosť medzi sadzbou dane a vývojom priemernej mzdy.

Tabuľka 3 - regresný model – priemerná mzda a sadzba dane

<i>Regression Statistics</i>				
Multiple R	0,816979294			
R Square	0,667455167			
Adjusted R Square	0,654153374			
Standard Error	157,5751731			
Observations	27			
	<i>Coefficients</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>P Value</i>
Intercept	1247,452125	1444,40915	1050,4951	1,17643E-12
X Variable 1	-24,22675612	-17,18292003	-31,2705922	2,00376E-07

Zdroj: vlastné spracovanie

Štatistickú významnosť modelu určuje P hodnota, ktorej hodnota je nižšia ako 0,05 (5%) preto je model štatisticky významný. V zostrojenom modeli je len jeden parameter (priemerná mzda). Korelačný koeficient je na úrovni 0,817. Čím je hodnota korelačného koeficienta bližšie k 1, závislosť je silnejšia. V našom prípade je vzájomná závislosť medzi sadzbou dane a priemernou mzdou veľmi vysoká. Koeficient determinácie má hodnotu 67%, čo značí, že zvolená regresná priamka vysvetľuje variabilitu mzdy na približne 67 %, zvyšných 33 % predstavuje vplyv náhodných a nešpecifikovaných činiteľov.

Na základe zistení regresného modelu môžeme skonštruovať regresnú funkciu, ktorá má tvar:

$$y = 1247,45 - 24,23 \times \text{sadzba dane}$$

Z uvedenej rovnice vyplýva nepriama úmernosť. Ak zvýšime sadzbu dane, priemerná mzda sa v ekonomike zníži. Ak zvýšime sadzbu dane o 1 percentuálny bod, priemerná mzda sa zníži o 24,23 €. Priemerná mzda pri sadzbe 0 % by bola na úrovni 1 247,45 €. ⁴⁷ Štatistický model prináša aj 95% - ný interval spoľahlivosti, ktorý hovorí, že pri zvýšení sadzby dane o 1 percentuálny bod sa s 95% - tnou pravdepodobnosťou zníži priemerná mzda od 17,18€ do 31,27 €.

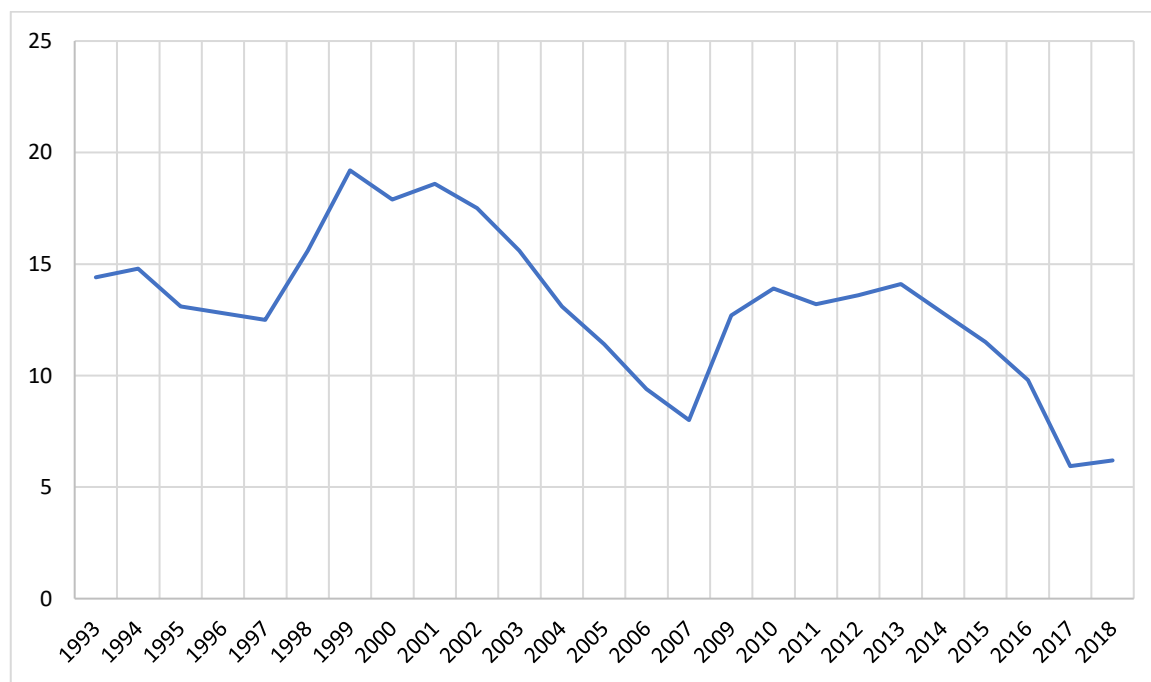
Aplikácia analýzy štúdií zaoberajúcich sa závislosťou daňovej sadzby a mzdy v ekonomike krajiny na dátach SR potvrdili publikované predpoklady. Zvýšenie sadzby dane má negatívny dopad na mzdy zamestnancov. V dôsledku nepriamej úmernosti, zníženie sadzby dane značí pre zamestnancov zvýšenie priemernej mzdy a naopak.

⁴⁷ V našom modeli berieme do úvahy len závislosť medzi sadzbou dane a priemernou mzdou. Abstrahujeme od ďalších činiteľov ako je napr. inflácia, rast HDP atď.

4.2.2. Nezamestnanosť

Problematika nezamestnanosti je veľkou otázkou v každej krajine. Prirodzená miera nezamestnanosti v krajine nie je optimálnou mierou a nie je nemenná. Phillipsova krivka popisuje nepriamu úmeru medzi nezamestnanosťou a infláciou. Čím menšia je nezamestnanosť, tým väčšia je inflácia. Vysvetľuje sa to faktom, že zamestnaní daňovníci tlačia na rast miezd, disponujú väčším množstvom peňazí a je väčší dopyt po tovaroch a službách čím sa spôsobuje vyššia miera inflácie. Štúdie zaoberajúce sa efektami vyvolanými zmenou sadzby dane hovoria, naopak, o priamej úmere. Ak sa sadzba dane zníži, zníži sa aj miera nezamestnanosti. V dôsledku nižšej daňovej sadzby je krajina väčším lákadlom pre PZI. Tie so sebou prinášajú svoj kapitál a vytvárajú pracovné miesta pre daňovníkov. Vývoj nezamestnanosti na Slovensku bližšie popisuje graf č. 7.

Graf 7 - vývoj nezamestnanosti v SR

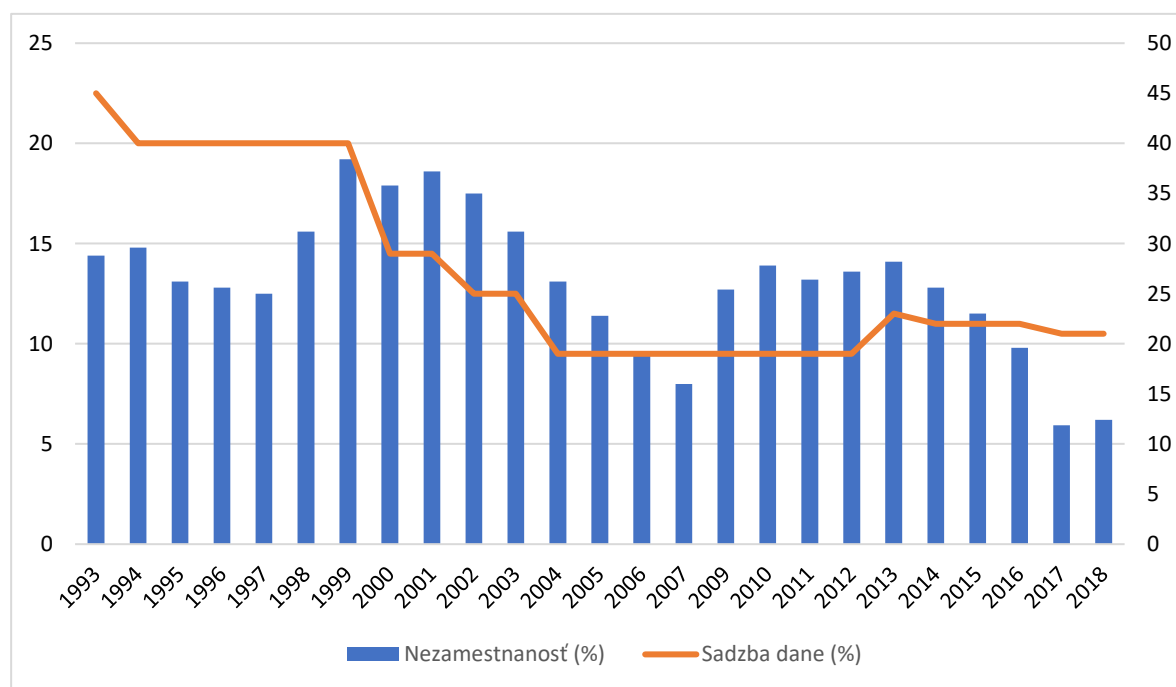
Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov ŠÚSR

Vývoj nezamestnanosti na Slovensku je veľmi kolísavý. Od roku 1999 až do roku 2007 nezamestnanosť na Slovensku klesala. V dôsledku krízy sa však v roku 2009 zvýšila o 4 percentuálne body. Zotavovanie sa z finančnej krízy presiahlo aj do roku 2010 kedy

nezamestnanosť opäť vzrástla, o 1,5 percentuálneho bodu. Zlepšovaním ekonomickej situácie v krajine sa znižovala aj nezamestnanosť. V posledných rokoch je vývoj nezamestnanosti na Slovensku veľmi pozitívny. V minulom roku dosiahla úroveň nezamestnanosti nové minimum, len 6,2%. Príčinami znižovania nezamestnanosti je najmä snaha vlády zamestnať dlhodobo nezamestnaných. Prostredníctvom rôznych rekvalifikačných kurzov sa stávajú aj dlhodobo nezamestnaní prínosom pre trh práce. Opätovne je rozdiel medzi nezamestnanosťou v jednotlivých krajoch. V Bratislavskom kraji sa miera nezamestnanosti v decembri 2018 pohybovala do 3%, v Prešovskom kraji bola nezamestnanosť na úrovni až 8,6%.

Incidenca sadzby dane na nezamestnanosť má, podľa publikovaných štúdií, veľký význam. Zníženie sadzby dane predstavuje veľký potenciál na zníženie nezamestnanosti v ekonomike. Na grafe č. 8 môžeme vidieť vývoj nezamestnanosti a sadzby dane.

Graf 8 - vývoj sadzby dane a nezamestnanosti SR

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov ŠÚSR

Os na pravej strane grafu predstavuje vývoj sadzby dane a ľavá vývoj nezamestnanosti. Od roku 2000, kedy nastalo zníženie sadzby dane o 11 percentuálnych bodov oproti roku 1999 môžeme pozorovať skoro rovnaký vývoj nezamestnanosti. Nezamestnanosť v roku 2001 dosiahla úroveň 18,6 %, čo je oproti roku 2000 zvýšenie o 0,7 percentuálneho bodu. Postupné znižovanie sadzby medzi rokmi 2001 až 2004 a vývoj

nezamestnanosti v rovnakých rokoch mali rovnakú tendenciu vývoja. V roku 2009 nastala zmena kedy pri nezmenenej sadzbe dane mala nezamestnanosť tendenciu rásť. Ako sme už viackrát poznamenali, takýto vývoj je dôsledkom svetovej finančnej krízy. V roku 2017 nastala zmena sadzby dane o 1 percentuálny bod. V rovnakom roku nezamestnanosť klesla až o 4 percentuálne body.

Na preskúmanie závislosti medzi sadzbou dane a nezamestnanosti na Slovensku sme využili regresnú analýzu. Jej výsledky sú nasledovné:

Tabuľka 4 - regresný model – nezamestnanosť a sadzba dane

<i>Regression Statistics</i>				
Multiple R	0,44063897			
R Square	0,1941627			
Adjusted R Square	0,1591263			
Standard Error	3,15694059			
Observations	25			
	<i>Coefficients</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>P Value</i>
Intercept	8,64431985	4,512114885	12,7765248	0,0002489
X Variable 1	0,16498817	0,020004771	0,30997157	0,02748174

Na základe údajov z tabuľky môžeme tvrdiť, že regresný model je štatisticky významný ($P \text{ Value} < 0,05$). Závislosť medzi nezamestnanosťou a sadzbou dane predstavuje priamu úmernosť. Môžeme zostrojiť regresnú priamku:

$$y = 8,644 + 0,165 \times \text{sadzba dane}$$

Priama úmernosť v našom prípade hovorí o tom, že zvýšenie sadzby dane o 1 percentuálny bod sa nezamestnanosť zvýši o 0,165 %. Korelačný koeficient je 0.44, čo značí, že vzájomná závislosť medzi dvoma premennými nie je až tak silná. Koeficient determinácie je len na úrovni 19 %.

Regresná analýza závislosti sadzby dane a nezamestnanosti na údajov zo Slovenskej republiky nie je dostatočná. Konštrukcia regresného modelu teda nepredstavuje reprezentatívne výsledky. Výsledok môže byť ovplyvnený najmä malým množstvom údajov, na základe ktorých bol model zkonštruovaný.

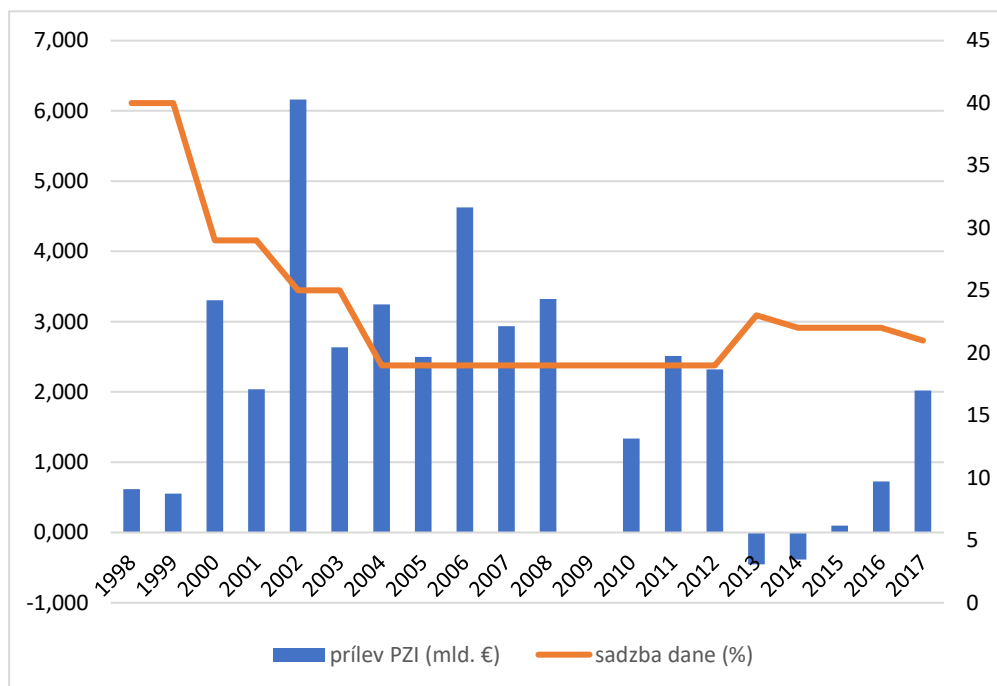
Konštrukcia regresného modelu je založená len na jednom parametri – nezamestnanosť v SR. Vývoj nezamestnanosti je závislý od viacerých faktorov. Pridanie

viacerých faktorov do regresnej analýzy, napr. podpora podnikania a tým vytváranie nových pracovných miest, prílev PZI do krajiny atď., môže pomôcť zostrojiť model, ktorý by priniesol relevantnejšie výsledky v tejto oblasti.

4.2.3. Priame zahraničné investície

Prílev priamych zahraničných do ekonomiky, hlavne v menej rozvinutých krajinách, predstavuje veľký potenciál rastu. Znižovanie sadzby ako jedného z hlavných aspektov motivácie prilákania nadnárodných korporácií je v súčasnej dobe veľkým nástrojom vlády.

Graf 9 - vývoj sadzby dane a prílevu PZI

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov NBS

Ako sme už viackrát spomínali, PZI predstavujú pre ekonomiku veľký potenciál na rast. Jednak o rast životnej úrovne, rast zamestnanosti, HDP, príjmov do štátneho rozpočtu atď. Štúdie publikujúce závislosť medzi sadzbou dane a PZI plynúcimi do ekonomiky krajiny, preukázali nepriamu úmernosť. Ak sa sadzba dane v krajine zvýši, prílev PZI sa zvýši, keďže krajina sa stáva zaujímavejšou pre nadnárodné korporácie. Pri zvýšení sadzby dane sa, logicky, stáva presný opak. Alokácia PZI do krajiny je pre nadnárodné spoločnosti

zaujímavou z dôvodu zníženie nákladov. Môže ísť o mzdové náklady, náklady kapitálu atď. Ako môžeme vidieť na grafe č. 9, v roku 2000 nastal výrazný pokles sadzby dane. Na druhej strane, nárast prílevu PZI do ekonomiky sa zvýšil takmer šesťnásobne. Veľmi výrazným skokom je aj rok 2002 kedy sa sadzba dane opätovne znížila. Prílev PZI sa oproti roku 2001 strojnásobil.

Naopak, veľkou ranou bol rok 2009. Sadzba dane ostala v tomto roku nezmenená, avšak prílev PZI do krajiny dosiahol záporný ukazovateľ. Hlavnou príčinou bola finančná kríza. Pokles dopytu po produktoch vyrábaných v slovenských korporáciách znamenal veľký prepád aj v príleve PZI. Roky 2011 a 2012 predstavovali pre firmy roky, kedy sa začali postupne spamätávať z finančnej krízy. Pre prílev PZI znamenali pozitívny vývoj. Opätovný pokles bol zaznamenaný v roku 2013. Sadzba dane sa zvýšila o 4 percentuálne body a prílev PZI do krajiny dosiahol negatívny ukazovateľ. Ani zníženie sadzby dane v roku 2014 neznamenal pre PZI pozitívny vplyv. Ukazovateľ prílevu PZI zostal, rovnako ako v minulom roku, záporný.

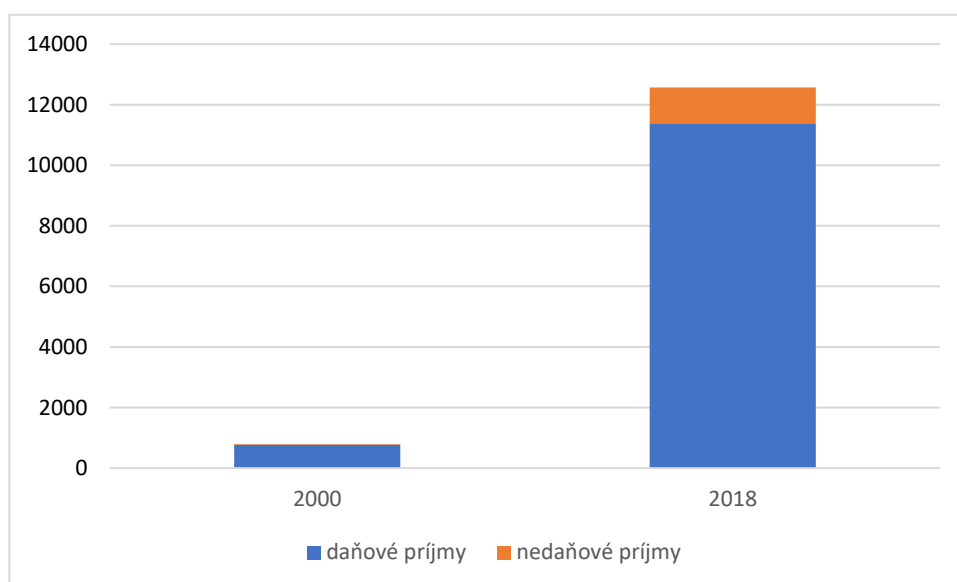
V posledných rokoch sa vývoj prílevu PZI na Slovensko zlepšuje. Stále nie je na úrovni ukazovateľov dosiahnutých pred finančnou krízou. Väčšinový podiel na príleve PZI na Slovensko pochádza z európskych krajín. Malú časť tvorí prílev z ázijských krajín. Otáznym ostáva vývoj do budúcnosti. Slovensku ako krajine, ktorej výroba je založená najmä na výrobe áut, môže priniesť Brexit nie malé problémy.

4.2.4. Sadzba dane a daňový výnos

Daňové príjmy do štátneho rozpočtu predstavujú jej neodmysliteľnú súčasť. Štátnym rozpočtom sú financované nielen verejné statky. Jeho prostredníctvom uskutočňuje aj sociálne zabezpečenie daňovníkov v štáte.

Najväčším príjmom štátneho rozpočtu sú príjmy z dane z pridanej hodnoty a spotrebné dane. Ďalšou položkou najviac prispievajúcou do štátneho rozpočtu je príjem z dane z príjmov právnických osôb. Graf č. 10 predstavuje podiel daňových a nedaňových príjmov ŠR v roku 2018 a 2000.

Graf 10 - porovnanie daňových a nedaňových príjmov ŠR v roku 2000 a 2018

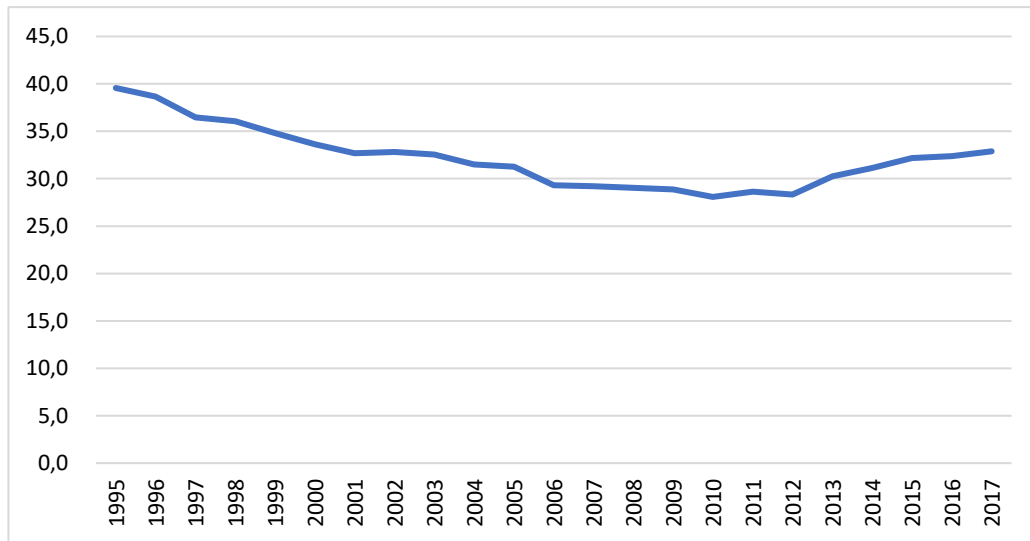
Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov FSSR⁴⁸

Ako môžeme vidieť, príjmy štátneho rozpočtu v roku 2018 sú oproti roku 2000 niekoľkonásobne vyššie. Zvýšenie príjmov, daňových aj nedaňových, do ŠR bolo spôsobené vstupom Slovenska do Európskej únie. Vstupom do EÚ získalo Slovensko prístup na svetový trh. Otvorenie trhu pre vstup nadnárodných korporácií taktiež podnietilo prílev PZI.

⁴⁸ Pri prepočte príjmov z roku 2000 bol použitý konverzný kurz 30,126€.

Vývoj celkových daňových príjmov na HDP môžeme sledovať na grafe č. 11.

Graf 11 - podiel daňových výnosov na HDP

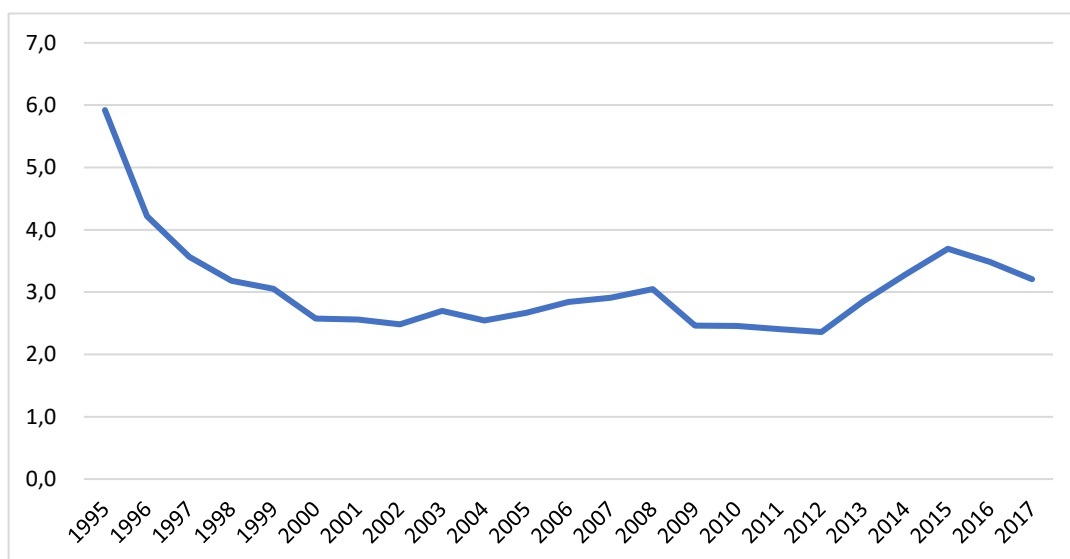

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov OECD Statistics

Celkový podiel daňových príjmov zahŕňa aj sociálne odvody a sankcie. Ako môžeme vidieť, v roku 1995 bol podiel daňových príjmov až vo výške skoro 40% HDP. Na základe údajov z grafu môžeme konštatovať, že efektívny výber daní v krajine predstavuje pre jej rozvoj veľmi dôležitý aspekt. V období svetovej finančnej krízy bolo Slovensko jedinou krajinou, ktorá zvyšovala sadzbu dane.

Pri sledovaní daňových príjmov na celkovom HDP krajiny sledujeme príjmy všetkých daní, nielen právnických osôb. Podiel príjmov z dane z príjmu právnickej osoby na celkovej HDP môžeme sledovať na grafe č. 12.

Graf 12 - podiel DPPO na HDP

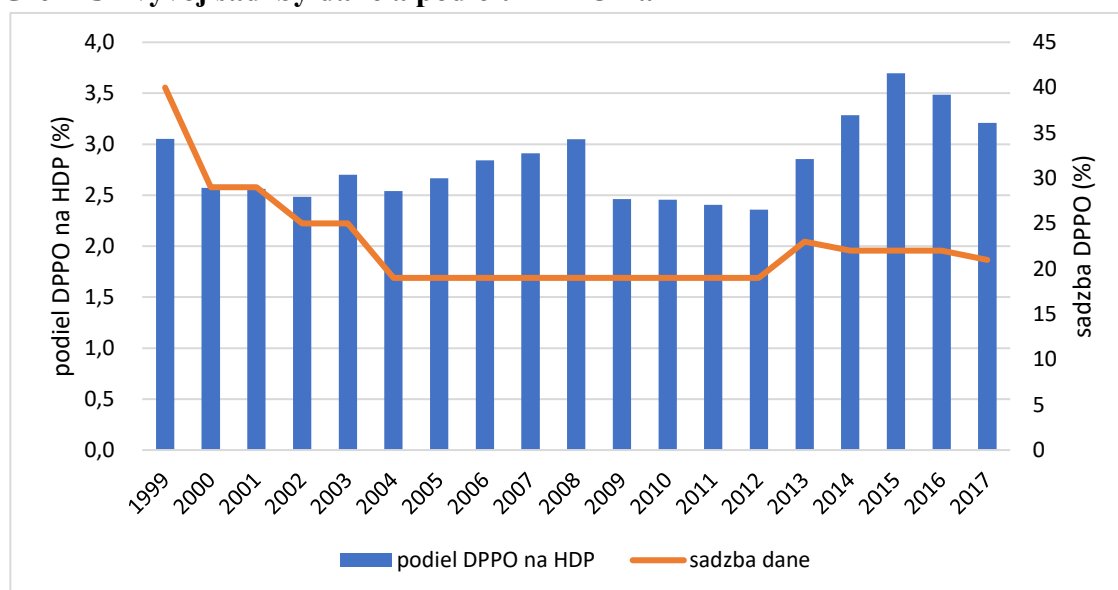

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov FSSR

Vývoj podielu DPPO na celkovom hrubom domácom produkte má podobný vývoj ako podiel celkových daňových príjmov na HDP. V roku 2009 nastal pokles podielu DPPO. Tento jav si vysvetľujeme práve finančnou krízou, ktorá postihla svet v roku 2008. Dôsledky finančnej krízy mali veľký dopad nielen na fyzické osoby, ale aj na právnické. Kríza ovplyvnila obchodných partnerov Slovenska čo spôsobilo dopytový šok. Výrazný pokles dopytu po slovenskej výrobe bol veľkým problémom. Dopad na tempo rastu HDP, zamestnanosť a verejné financie bol nezanedbateľný. Slovensko ako krajina, ktorej vývoz je vo veľkej časti sústredený na automobilový priemysel, bolo veľmi zasiahnuté. Na zvýšenie dopytu, nielen zahraničného, poskytovala vláda Slovenskej republiky tzv. šrotovné. Pri likvidácii starého auta dostali daňovníci príspevok na kúpu nového auta.

Vzájomný vzťah vývoja sadzby dane a percentuálneho podielu korporátnej dane na HDP ukazuje graf č. 13.

Graf 13 - vývoj sadzby dane a podielu DPPO na HDP

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov OECD Statistics

Štúdie zaoberajúce sa vzťahom medzi sadzbou dane a ich dôsledkom na príjmy štátneho rozpočtu predpokladajú nepriamu úmeru. Zvýšenie sadzby dane spôsobuje zníženie príjmov do štátneho rozpočtu. Tendencia vo vývoji sadzby dane od roku 1999 je klesajúca.

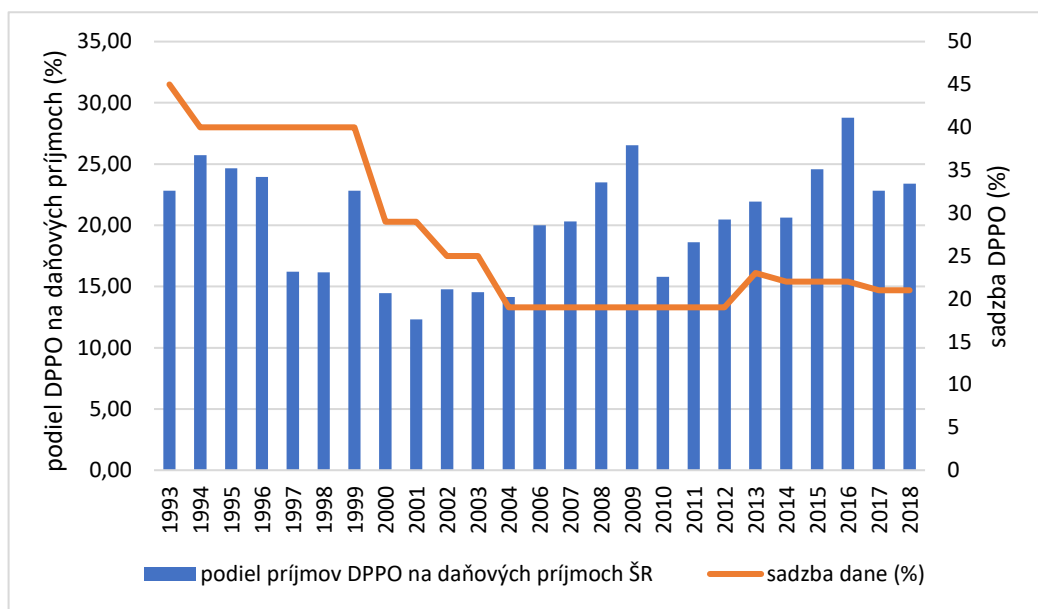
V roku 2009 môžeme sledovať zníženie podielu príjmov z DPPO na HDP pri nezmenenej sadzbe dane. Výnimku vo vývoji pripisujeme finančnej kríze. V roku 2013 došlo k miernemu zvýšeniu DPPO. Obdobie rokov 2011 až 2013 je obdobie, kedy sa ekonomika začala pomaly dostávať z následkov finančnej krízy. V dôsledku priaznivejšej situácie na trhu sa zvýšil podiel DPPO na HDP.

V roku 2014 bol do praxe zavedený inštitút daňovej licencie. Daňová licencia priniesla do praxe spravodlivosť na korporátnej úrovni. Znamenala pre mnohých daňovníkov, ktorým v daňovom priznaní vyšla daňová povinnosť nižšia ako je stanovená výška licencie, zvýšenie daňovej povinnosti. Túto minimálnu výšku dane musel daňovník zaplatiť aj v prípade, že vykázal stratu. Preto môžeme pozorovať v roku 2015 výrazné zvýšenie podielu DPPO na HDP.

Celkovo však môžeme konštatovať, že vývoj sadzby dane a korporátnej dane majú vzájomné prepojenie. Štúdie publikované v tejto oblasti predpokladajú, že znižovanie sadzby dane vedie k vyšším príjmom do štátneho rozpočtu. Podobný vývoj môžeme vidieť aj v prípade Slovenska. Klesajúca tendencia vývoja sadzby dane a rastúci podiel DPPO na HDP sú toho veľmi dobrým príkladom.

Obdobnou je aj závislosť medzi vývojom sadzby dane a podielu DPPO na celkových daňových príjmoch do štátneho rozpočtu. Bližšie to môžeme vidieť na grafe č. 14.

Graf 14 – závislosť medzi sadzbou dane a podielom DPPO na daňových príjmoch ŠR

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov FSSR

Celkový podiel príjmov DPPO na daňových príjmoch štátneho rozpočtu mal od roku 1993 zaujímavý vývoj. V tomto roku bola sadzba dane na úrovni 45% a podiel DPPO na príjmoch ŠR 23%. Postupným znižovaním sadzby dane sa podiel príjmov zvyšoval. Výnimočné javy môžeme pozorovať v rokoch 1997-1998 a 2000-2003. Zmena sadzby dane znížila objem príjmov DPPO do štátneho rozpočtu. Od roku 2004 však môžeme pozorovať zvýšenie podielu DPPO na daňových príjmoch štátneho rozpočtu.

Priemerne sa objem DPPO na daňových príjmoch štátneho rozpočtu nachádza na úrovni 20%. Najväčším podielom na celkových daňových príjmoch je daň z pridanej hodnoty. Na základe údajov dostupných od roku 1993 sme preskúmali závislosť medzi sadzbou dane a príjmami DPPO do ŠR. Výsledky prezentuje tabuľka č.

Tabuľka 5 – regresný model – podiel DPPO na daňových príjmoch a sadzba dane

<i>Regression Statistics</i>				
Multiple R	0,628547208			
R Square	0,395071593			
Adjusted R Square	0,368770358			
Standard Error	591,8086793			
Observations	25			
	<i>Coefficients</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>P Value</i>
Intercept	2889,531895	2114,897501	3664,166289	7,92089E-08
X Variable 1	-50,92070617	-78,09968922	-23,74172312	0,000765617

V našom regresnom modeli sme ako nezávislú konštantu brali len daňovú sadzbu. Ide o veľmi zjednodušený model. Na jeho základe však môžeme zostrojiť regresnú priamku s tvarom:

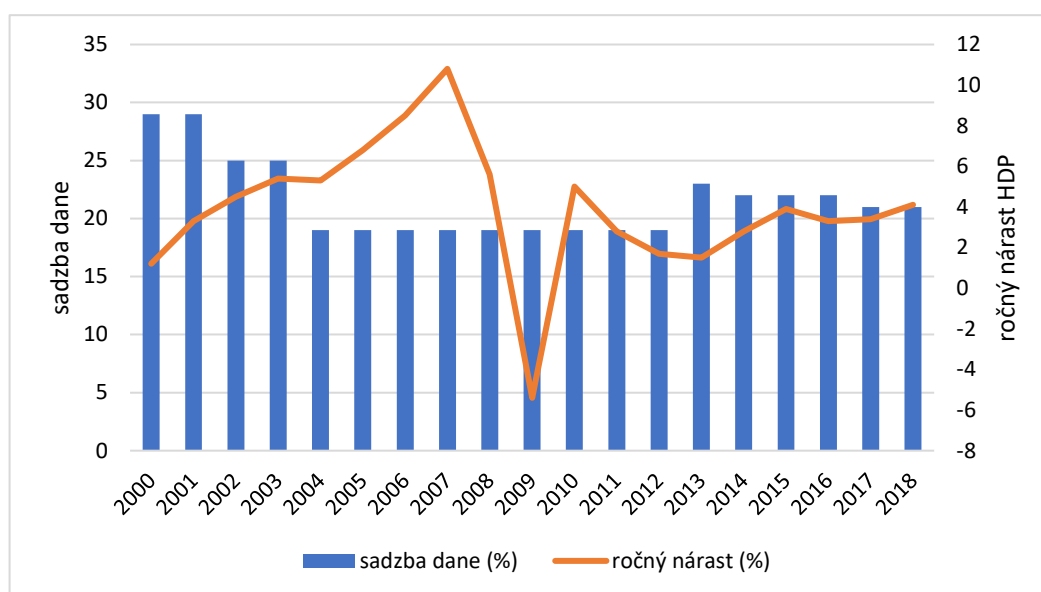
$$\text{DPPO} = -50,92 \times \text{daňová sadzba} + 2889,53$$

Z uvedenej rovnice vypláva nepriama úmernosť. Zvýšenie sadzby korporátnej dane prinesie zníženie výnosov DPPO do ŠR. Ak zvýšime korporátnu daň o jeden percentuálny bod, objem príjmov DPPO do ŠR klesne o 50,92 milióna eur. Koeficient korelácie je na úrovni 0,6285, čiže môžeme konštatovať, že vzájomná závislosť medzi dvoma koeficientami je veľmi vysoká. Koeficient determinácie je však len na úrovni 0,395. To znamená, že regresná priamka vyjadruje variabilitu len na úrovni 40 %. Ostatná časť predstavuje nevysvetlenú variabilitu rôznych iných činiteľov a nešpecifikovaných vplyvov.

4.2.5. Ekonomický rast

Vzájomný vzťah medzi ekonomickým rastom krajiny a sadzbou DPPO predstavuje zaujímavú oblasť skúmania. Ročný nárast hrubého domáceho produktu a vývoj sadzby dane bližšie popisuje graf č.

Graf 15 - vývoj sadzby dane a ročný nárast HDP

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov OECD Statistics

Vývoj sadzby dane a ročný nárast HDP potvrdzuje zistenia z publikovaných štúdií. Znižovanie sadzby dane má vo vývoji rastu HDP nezanedbateľnú úlohu. Ako môžeme vidieť na vývoji rokov 2000 až 2004 kedy sa sadzba DPPO postupne znižovala, vývoj ukazovateľa HDP sa zvyšoval. Bolo tomu tak až do roku 2007, aj keď sa od roku 2004 sadzba dane nezmenila. Výrazný prepád bol zaznamenaný v roku 2008 a 2009. Zníženie ukazovateľov v týchto rokoch je spôsobené svetovou finančnou krízou. V roku 2009 ukazovateľ HDP dosiahol negatívny vývoj kedy sa krajine nedarilo. V roku 2010 sa ročný nárast HDP dostal do plusových čísel. V roku 2013 došlo k zvýšeniu sadzby DPPO o 4 percentuálne body. Ročná nárast HDP v rovnakom roku bol len na úrovni 1,5 % HDP. Od tohto roka má vývoj sadzby dane klesajúci charakter. Ročný nárast HDP má, viac-menej, rastúci charakter.

Výsledky, ktoré dostane vytvorením regresnej priamky vývoja sadzby dane a HDP na Slovensku, bližšie popisuje tabuľka č. 6.

Tabuľka 6 - regresný model – rast HDP a sadzba dane

<i>Regression Statistics</i>				
Multiple R	0,741394119			
R Square	0,54966524			
Adjusted R Square	0,530901292			
Standard Error	15,75405983			
Observations	26			
	<i>Coefficients</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>P Value</i>
Intercept	100,4364395	80,38872	120,4842	2,55E-10
X Variable 1	-1,864620758	-2,57566	-1,15358	1,47E-05

Zdroj: vlastné spracovanie

P-value pre lokujúcu konštantu je na úrovni menšej ako 5 %. To nasvedčuje tomu, že lokujúca konštanta je štatisticky významná. P-value pre regresný koeficient je na rovnako na úrovni menšej ako 0.05, čo potvrdzuje štatistickú významnosť koeficientu. Vzájomná závislosť medzi vývojom HDP a sadzbou dane je veľmi silná. Hovorí o tom korelačný koeficient, ktorého veľkosť je na úrovni 0,7414. Koeficient determinácie je na úrovni 54,97 %. Regresná priamka vysvetľuje variabilitu na úrovni približne 55 %, zvyšok predstavujú náhodné činitele. Na základe regresnej analýzy môžeme zostrojiť regresnú priamku, ktorej tvar je nasledovný:

$$Y = 100,4364 - 1,8646 x$$

Z uvedeného vzťahu môžeme konštatovať nepriamu úmernosť. Pri zvýšení daňovej sadzby sa zníži HDP. Pri zvýšení sadzby dane o jeden percentuálny bod sa zníži HDP o 1,86 miliardy €.

5. Diskusia

Analýza štúdií publikovaných v oblasti závislosti sadzby dane a jej rozdielnych ekonomických dopadov nám ukázala iný aspekt zmeny sadzby dane.

Všeobecný názor, že zvýšenie sadzby dane z príjmov právnických osôb znáša právnická osoba, je vo veľkej časti chybný. Právnická osoba ako fiktívny subjekt nemôže znášať daňové bremeno. Incidencia zmeny sadzby dane je vždy posunutá na iný subjekt. Môže ísť o zamestnancov, akcionárov, spotrebiteľov atď. Práve skúmanie dopadov zmeny sadzby dane je pre mnohých ekonómov veľmi lákavé.

V našej diplomovej práci sme sa zamerali na niekoľko dopadov sadzby dane:

- dopad sadzby dane na mzdy daňovníkov,
- dopad sadzby dane na úroveň nezamestnanosti,
- dopad sadzby dane na priame zahraničné investície,
- vzájomný podiel DPPO na príjmoch štátneho rozpočtu a sadzby dane
- dopad sadzby dane na ekonomický rast krajiny.

V prípade dopadu sadzby dane na mzdy zamestnancov sme zistili nepriamu úmernosť. Skúmali sme priemernú mzdu v ekonomike od roku 1993. Znižovanie sadzby dane malo pozitívny vplyv na zvýšenie úrovne priemernej mzdy. Pri regresnom modeli sme sa však zaoberali len vzájomnou súvislosťou medzi sadzbou dane a priemernou mzdou. Iné faktory, ako napríklad inflácia, ekonomický rozvoj, úroveň vedy a techniky a mnohé iné, ktoré sa podieľajú na zvyšovaní priemernej mzdy, sme vylúčili.

Vzájomná korelácia medzi sadzbou dane a úrovňou zamestnanosti priniesla, podobne ako v iných štúdiách, priamu úmernosť. Zvyšovanie sadzby dane vedie k zníženiu úrovne zamestnanosti v ekonomike. Zvýšením sadzby dane strácajú podnikatelia motiváciu pokračovať v podnikateľskej činnosti. Motivácia zahraničných investorov na investovanie svojho kapitálu klesá a hľadajú iné možnosti. V dôsledku znižovania nákladov hľadajú krajiny, kde je daň nižšia a tým sa zabraňuje vytváraniu pracovných miest. Úroveň nezamestnanosti rastie.

Podobne ako v prípade nezamestnanosti, vysoká sadzba dane môže byť faktorom s negatívnym dopadom na zahraničných investorov. Vzťah medzi prílevom PZI a sadzbou dane má nepriamu úmernosť. Zvýšenie sadzby dane povedie k zníženiu prílevu PZI do krajiny.

Napĺňanie štátneho rozpočtu je veľmi dôležitou otázkou nejednej vlády. Financovanie verejných statkov, sociálneho zabezpečenia a rôznych ďalších oblastí je možné len v prípade, ak je v štátnom rozpočte dostatočné množstvo peňazí. Regresný model ukázal, že vzájomný vzťah medzi sadzbou dane a podielom DPPO na daňových príjmoch do ŠR je nepriamoúmerný. Zvýšenie sadzby dane vedie k zníženiu príjmov do ŠR. Daňové zaťaženie predstavuje veľký náklad pre firmy. Preto sa firmy prikláňajú k možnostiam optimalizácie daňovej povinnosti. V tomto prípade nemusí ísť vždy o optimalizáciu v rámci ZoDP. Môžu sa prikloniť aj k nelegálnemu kráteniu daňovej povinnosti.

Rast hrubého domáceho produktu a jeho prepojenie na sadzbu dane predstavuje takisto veľmi širokú oblasť. Rast HDP je viac faktorovou záležitosťou. Naše výsledky ukazujú, že zvýšenie sadzby zníži rast HDP. Dopad zmeny sadzby dane, v tomto prípade, predstavuje spojenie všetkých, už spomenutých faktorov. Zvýšenie sadzby dane ovplyvní zníženie priemernej mzdy a prílevu PZI. Samozrejme príde aj k zvýšeniu úrovne nezamestnanosti. Všetky faktory predstavujú zníženie disponibilných jednotiek subjektov trhu. V dôsledku zníženia dopytu po statkoch a službách klesá HDP. Vedie to aj k zväčšeniu tzv. šedej ekonomiky. Jej objem produkcie sa do ukazovateľa HDP nezaznamenáva.

Z našej analytickej časti skúmania dopadu sadzby dane DPPO na rôzne aspekty sme dospeli k zisteniam, že zvýšenie sadzby dane vedie k negatívnym dôsledkom. V prípade SR je zvyšovanie sadzby dane veľkým hazardom. Dlhodobým trendom znižovania sadzby dane v krajinách by zvýšenie sadzby dane právnických osôb extrémne poškodilo ekonomiku SR.

Zmeny v daňovej legislatíve sú v rukách jednotlivej vlády krajiny. V prípade, ak sa vláda snaží dosiahnuť zníženie deficitu štátneho rozpočtu, zvyšovanie sadzby korporátnej dane nie je vhodným nástrojom. Sme toho názoru, že znižovanie sadzby DPPO je pre SR cesta, ktorou by sa malo uberať. Znižovanie sadzby dane má pozitívny vplyv na viacero makroekonomických ukazovateľov. Samozrejme, zníženie sadzby dane vedie k zníženiu príjmov ŠR. V dôsledku zníženia sadzby dane aj podiel DPPO na daňových príjmoch klesne. Zdanenie spotreby a nehnuteľností je priateľským nástrojom na kompenzovanie straty príjmov. Racionálnejšia politika v spotrebe vlády je tiež jedným z nástrojov. Máme za to, že zvyšovanie sadzby dane prinesie oveľa väčšie negatíva ako jej zníženie.

Aj znižovanie sadzby dane so sebou prináša riziká. Reforma dane z príjmov právnických osôb je veľmi náročnou a zdĺhavou udalosťou. Zjednodušenie daňového systému, taxatívne vymedzenie daňových nákladov, odstránenie byrokratických prekážok, zlepšenie fungovania elektronického systému, sú len jednými z niekoľko vecí, na ktoré sa

musí pri reforme prihliadať. Využívanie zmeny sadzby dane politickou stranou na zvýšenie svojich preferencií nie je základ, na ktorom sa úspešná reforma dane má zakladať. Zistenia našej diplomovej práce obsahujú jednoduché regresné modely. Závery z ich zistení nie sú nemenné a jednoznačné. Na vytvorenie komplexného pohľadu a zhodnotenia viacerých aspektov v jednom modeli je širším predmetom skúmania preto sme sa v diplomovej práci venovali predstaveniu jednotlivých ekonomických dopadov.

Sme presvedčení, že vývoj sadzby dane z príjmov právnických osôb na Slovensku sa budúcich rokoch bude uberať práve cestou jej znižovania. V rámci podpory rozvoja ekonomiky SR je práve jej zníženie cestou k pozitívnemu vývoju. Miesto sadzby dane v rámci podpory podnikania je však len malou, no nezanedbateľnou časťou. Sadzba dane je aj v medzinárodnom prostredí smerodajným ukazovateľom pre každého investora. Predpokladáme, že sadzba dane v nasledujúcich rokoch dosiahne úroveň 15 %.

6. Záver

Cieľom našej diplomovej práce bola identifikácia a posúdenie ekonomických dopadov zmeny sadzby dane z príjmu právnických osôb v podmienkach Slovenskej republiky. Pozreli sme sa na vývoj sadzieb dane na Slovensku, ako aj v rámci Európskej únie. V dôsledku vývoja sadzieb dane sme nazreli aj na problematiku daňovej konkurencie jednotlivých daňových jurisdikcií. Venovali sme sa trendu znižovania korporátnej sadzby dane vo svete.

Na dosiahnutie hlavného cieľa našej diplomovej práce sme si stanovili hypotézy. Ich overením sme docielili hlavný cieľ našej diplomovej práce. Ešte pred tým, ako sme sa pustili do analyzovania dát Slovenskej republiky, pozreli sme sa na zahraničné štúdie vypracované v danej oblasti. Oboznámili sme sa tak s názormi viacerých ekonómov, ktorí sa zaoberali štúdiom daných problémov. Získaním údajov z meta-analýzy publikovaných štúdií sme mohli pokročiť k skúmaniu vývoja v podmienkach Slovenskej republiky. Čiastočné ciele, v našom prípade hypotézy, ktoré nám pomohli dopracovať sa k hlavnému cieľu našej záverečnej práce, boli takéto:

Hypotéza 1: Zvýšenie sadzby dane z príjmov právnických osôb má negatívny vplyv na výšku priemernej mzdy v hospodárstve.

Pravdivosť tohto predpokladu sme overili vytvorením regresného modelu. Skúmaním vzájomnej závislosti medzi sadzbou dane a priemernou mzdou v hospodárstve sme zistili, že predpoklad bol správny. Zvýšením sadzby dane o 1 percentuálny bod prinesie pokles v priemernej mzde o 25 €. Hypotézu 1 prijímame.

Hypotéza 2: Zvýšenie sadzby dane z príjmov právnických osôb má negatívny vplyv na úroveň zamestnanosti.

Zvýšenie sadzby dane vedie k zníženiu motivácie podnikat'ľov. Vytvorením regresného modelu sme potvrdili negatívny dopad navýšenia sadzby dane. Pri zvýšení korporátnej dane o 1 percentuálny bod vzrastie nezamestnanosť o 0,165%. Tento jav si vysvetľujeme práve negatívnym vplyvom sadzby dane na motiváciu podnikateľov. Nielen rezidentov, ale zvýšenie sadzby dane odrádza aj nerezidentov. Potencionálni investori hľadajúci možnosti

investovania strácajú záujem. Investori zväčša hľadajú možnosti umiestnenia kapitálu, ktorý im prinesie najväčší zisk. Sadzba dane pôsobí ako jeden z ekonomických indikátorov pri rozhodovaní investora. Zvýšenie sadzby dani prinesie stratu záujmu investorov a tým sa nevytvárajú nové pracovné miesta. Ponuka práce prevyšuje dopyt a hladina nezamestnanosti rastie. Hypotézu 2 prijímame.

Hypotéza 3: Zvýšenie sadzby dane z príjmov právnických osôb negatívne ovplyvňuje prílev PZI do ekonomiky.

Podobne ako pri druhom predpoklade, aj prílev PZI do ekonomiky krajiny je podmienený sadzbou dane. Investori hľadajú krajinu s nízkou sadzbou dane aby znížili svoje náklady. V rámci zvýšenej mobility kapitálu a daňovej konkurencie je pre investorov veľmi ľahké presunúť svoj kapitál do krajiny s nízkymi nákladmi. Zostavenie regresného modelu však neprinieslo dostatočnú vzájomnú koreláciu. Predpokladáme, že rozhodovanie investorov o umiestnení je viac faktorovou záležitosťou, a preto vzájomné prepojenie sadzby dane a prílevu PZI nie je postačujúce. Hypotézu 3 zamietame.

Hypotéza 4: Zvýšenie sadzby dane z príjmov právnických osôb vedie k zníženiu podielu dane z príjmov právnických osôb na daňových príjmoch štátneho rozpočtu.

Vzájomné prepojenie sadzby dane a príjmov do štátneho rozpočtu je veľmi silné. Výpočet výšky príjmu do štátneho rozpočtu závisí na počte právnických osôb a výške sadzby dane. Zvýšením sadzby dane klesá motivácia k podnikaniu. Regresným modelom sme dospeli k zisteniu, že zvýšenie sadzby dane o 1 percentuálny bod zníži prínos dane z príjmov právnických osôb o 50,92 milióna eur.

Hypotéza 5: Zvýšenie sadzby dane z príjmov právnických osôb má negatívny vplyv na hrubý domáci produkt krajiny.

Pri skúmaní vzájomnej závislosti medzi sadzbou dane a vývojom HDP je nepriama úmera. Zvýšenie sadzby dane vedie k zníženiu hrubého domáceho produktu. Vytvorený regresný model priniesol výsledok, že pri zvýšení sadzby dane o 1 percentuálny bod sa zníži HDP o 1,86 miliardy eur.

Z výsledkov skúmaných predpokladov konštatujeme, že zvýšenie sadzby dane v podmienkach Slovenskej republiky má negatívne dopady na všetky spomínané aspekty. Oblasť s najmenším postihnutím je prílev PZI do ekonomiky. Dôvodov prepojenia medzi sadzbou dane a prílevom PZI môže byť viacero. Vyhľadávanie lacnej pracovnej sily, poskytovanie investičných stimulov, daňových prázdnin a mnoho iných môže byť pre investorov oveľa viac motivujúcejšie ako len sadzba dane.

Zastávame názor, že zníženie sadzby dane prinesie pozitívne dopady v ekonomike. Zvýšenie priemernej mzdy, zníženie úrovne nezamestnanosti, navýšenie daňových príjmov do ŠR a rast HDP sú len jednou časťou, ktorú zníženie sadzby dane ovplyvní. Podľa našich subjektívnych odhadov je v budúcnosti zníženie korporátnej sadzby dane na 15% pozitívnym krokom. Sme však toho názoru, že reforma DPPO musí byť vypracovaná odborne a s dôrazom na mnoho aspektov. Aby zníženie sadzby dane nespôsobilo fatálne dôsledky v štátnom rozpočte, treba sa v reforme zamerať na daňový základ právnických osôb. Jej rozšírením si vláda zabezpečí kompenzáciu v dôsledku zníženia dane. Zníženie daňových príjmov môže vláda kompenzovať racionálnejším rozdeľovaním peňazí zo štátneho rozpočtu. Znižovanie korupcie a neefektívneho využívania peňazí sú ďalšími možnosťami.

Regresné modely v záverečnej práci boli jednoduché. Skúmali sme závislosti len medzi sadzbou dane a jednotlivými dopadmi. Na každú z uvedených ekonomických dopadov pôsobí viacero faktorov a preto nie je možné na základe jednoduchých modelov konštatovať jednoznačné a nemenné závery.

V diplomovej práci sme identifikovali a posúdili niektoré ekonomické dopady zmeny sadzby korporátnej dane. Ďalší výskum v tejto problematike s dôrazom na iné ekonomické dopady, prípadne zvýšenie objemu skúmaných dát v Slovenskej republike, vytvorenie modelu s viacerými premennými môže priniesť zaujímavé zistenia. Aplikáciou teoretických zistení do praxe môže vláda krajiny robiť racionálnejšie rozhodnutia.

Zdroje

MONOGRAFIA

- [1.] HURDÍK, J. – *Právnícké osoby a jejich typologie*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009. 120 s. ISBN 978-80-7400-168-0.
- [2.] IVOR, J. a kol. *Trestné právo hmotné*. Bratislava : Iura Edition. 2006. str. 125. ISBN 9788081685095.
- [3.] MEDELSKÝ, J. Trestná zodpovednosť právnických osôb v slovenskom právnom poriadku. In *Rekodifikovaný trestný zákon a trestný poriadok – analýza poznatkov z teórie a praxe*. Bratislava : EUROKÓDEX. 2016, ISBN 978-80-89447-57-2. str. 367 - 374.
- [4.] MEDVEĎ, J. a kol. 2011. *Verejné financie*. BRATISLAVA : Sprint dva, 2011. str. 173. ISBN 978-80-89393-46-6.
- [5.] ZUBALOVÁ, A. a kol. – *Daňové teórie a ich využitie v praxi. Daňová teória a politika II*. 2. vyd. BRATISLAVA : Wolters Kluwer, 2008. str. 33. ISBN 978-80-8078-487-4.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

- [1.] ABBOTT, R. – BOGENSCHNEIDER, B. 2018. Should Robots Pay Taxes? Tax Policy In The Age of Automation. [online] In: *Harvard Law & Policy Review*. 2018, Vol. 12, p. 146-175. Dostupné na: <http://harvardlpr.com/wp-content/uploads/2018/03/AbbottBogenschneider.pdf>
- [2.] ALAM, A. – ALI SHAH, S.Z. 2013. Determinants of foreign direct investment in OECD member countries. [online]. In: *Journal of Economic Studies*. 2013, Vol. 40, No. 4, p. 515-527. Dostupné na: <http://abdullahalam.com/wp/wp-content/uploads/2015/03/Determinants-of-FDI-in-OECD-Member-Countries.pdf>, ISSN 0144-3585.
- [3.] ARNOLD, J. 2008. Do Tax Structures Affect Aggregate Economic Growth?: Empirical Evidence from a Panel of OECD Countries. [online]. In: *OECD Economics Department Working Papers*. 2008, No. 643. Dostupné na: <https://pdfs.semanticscholar.org/9d85/11b7e68c7aa2608bd729d215fbe54a3fdb03.pdf>, ISSN 18151973.

- [4.]ARNOLD, M. J. et al. 2011. Tax Policy For Economic Recovery and Growth. [online]. In: *The Economic Journal*. 2011, Vol. 121, Iss. 550, p. F59-F80. Dostupné na: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1468-0297.2010.02415.x>. ISSN: 1468-0297.
- [5.]ATKINSON, A.B. – STIGLITZ, J.E. 1972. The structure of indirect taxation and economic efficiency. [online]. In: *Journal of Public Economics*. 1972, Vol. 1, No. 1, p. 97-119. Dostupné na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/0047272772900217>. ISSN 0047-2727.
- [6.]BECKER, J. – FUEST, C. – RIEDEL, N. 2010. Corporate tax effects on the quality and quantity of FDI. [online]. In: *Oxford University Centre for Business Taxation*. 2010. Working paper. Dostupné na: https://pure.mpg.de/rest/items/item_840586/component/file_840585/content
- [7.]BÉNASSY-QUÉRÉ, A a kol. 2005. How Does FDI React to Corporate Taxation? [online]. In: *International Tax and Public Finance*. 2005, vol. 12, p. 583-603. Dostupné na: <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s10797-005-2652-4.pdf>, ISSN 1573-6970.
- [8.]BETTENDORTF, J.H.L – VAN DER HORST, A. – DE MOOIJ, A.R. 2007. Corporate Tax Policy and Unemployment in Europe: An Applied General Equilibrium Analysis. [online]. In: *Tinbergen Institute Discussion Paper*. 2007, Vol. 0256/2. Dostupné na: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/86231/1/07-056.pdf>
- [9.]CLAUSING, A. KIMBERLY. 2013. Who pays the corporate tax in a global economy? [online]. In : *National Tax Journal*. 2013, Vol. 66, no. 1, p. 151-184. Dostupné na: <http://www.ntanet.org/NTJ/66/1/ntj-v66n01p151-84-who-pays-corporate-tax.pdf> , ISSN 00280283.
- [10.] CLAUSING, Kimberly A. – The Future of The Corporate Tax. [online]. New York : NYU. 30.09.2012. Vol. 66, No. 4, str. 21. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2154589&download=yes
- [11.] DAGAN, Tsilly. The tax treaties myth [online] In: *Journal of International Lax and Politics*. New York : Journal of International Lax and Politics. 2000, vol. 32, no. 32, p. 54. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=379181

- [12.] DEVEREUX, P. Michael – GRIFFITH, Rachel – KLEMM, Alexander. Corporate Income Tax Reforms and International Tax Competition [online]. In Economic Policy. London : Economic Policy. 2002, Vol. 17-35, p. 451-495. ISSN 1468-0327. Dostupné na: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=639482##
- [13.] ĎURINOVÁ, I. 2017. Business environment in Slovakia in terms of changes in the law of income tax. In: *International Scientific Conference*. 2017, str. 238-248.
- [14.] ENTIN, S. J. – Tax incidence, tax burden, and tax shifting: Who really pays the tax? [online]. Washington : IRET. 10.09.2004. č. 88, s. 36-42. Dostupné na: <http://iret.org/pub/BLTN-88.PDF>
- [15.] FELIX, R. ALISON. 2007. Passing the burden: Corporate tax incidence in open economies. [online] In: Luxembourg Income Study Working Paper Series. 2007, No. 468. Dostupné na: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/95465/1/55145931X.pdf>.
- [16.] Goode R.: *The Corporation Income Tax*, Wiley, New York, 1951, str.: 203., dostupné na Questia
- [17.] GOODSPEED, T. – MARTINEZ-VASQUEZ, J. – ZHANG, L. 2006. Are Other Government Policies More Important Than Taxation in Attracting FDI. [online]. In: *Andrew Young School of Policy Studies Working Paper*. 2006, Vol. 06-14. Dostupné na: <https://icepp.gsu.edu/files/2015/03/ispwp0614.pdf>
- [18.] GRAVELLE, C. JENNIFER. 2013. Corporate Tax Incidence: Review of General Equilibrium Estimates and Analysis. [online]. In : *National Tax Journal*. 2013. Vol. 66, no. 1, p. 185-214. Dostupné na: <https://www.ntanet.org/NTJ/66/1/ntj-v66n01p185-214-corporate-tax-incidence-review.pdf>. ISSN 00280283.
- [19.] HASSETT, A. KEVIN – MATHUR, A. 2015. A spatial model of corporate tax incidence. [online]. In : *Applied Economics*. 2015, Vol. 47, no. 13, p. 1350-1365. Dostupné na: https://www.researchgate.net/profile/Aparna_Mathur2/publication/273169461_A_spatial_model_of_corporate_tax_incidence/links/569fa29908ae2c638eb7b6e1.pdf. ISSN 1466-4283.
- [20.] HEADY, Christopher. Analysis of Corporation Tax Burdens – An introduction. [online]. Dostupné na: <https://www.oecd.org/eco/public-finance/37039697.pdf>

- [21.] KUŠNÍROVÁ, Jana – VÁLEK, Juraj. Daňová sadzba ako indikátor rastu výnosu korporátnej dane v Slovenskej republike [online]. In: *Finančné trhy*. Bratislava : Derivat. 2017, roč. 1. ISSN 1336-5711. Dostupné na: http://www.derivat.sk/files/2017%20financne%20trhy/FT_1_2017_Kusnirova_Val_ek_Danova_sadzba_ako_indikator.pdf
- [22.] LEE, Y. – GORDON, H.R. 2005. Tax structure and economic growth. [online]. In: *Journal of Public Economics*. 2005, Vol. 89, Iss. 5-6, p. 1027-1043. Dostupné na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0047272704001343>. ISSN: 0047-2727.
- [23.] LJUNGQVIST, A – SMOLYANSKY, M. 2014. To Cut or Not to Cut? On the Impact of Corporate Taxes On Employment and Income. [online]. In: *The National Bureau of Economic Research*. 2014, Vol. 20753, p. 1-50. Dostupné na: <https://www.nber.org/papers/w20753.pdf>. ISSN 0898-2937.
- [24.] MEYER, Kurt. 2018. Effect of Corporate Income Taxation on Unemployment Levels in European Union. [online]. In : *The Park Place Economist*. 2018, Vol. 26, No. 1, p. 86-96. Dostupné na: <https://digitalcommons.iwu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1487&context=parkplace>
- [25.] MIHÓKOVÁ, Lucia – ANDREJOVSKÁ, Alena – MARTINKOVÁ, Slavomíra. Daňová konkurencieschopnosť členských štátov Európskej únie v kontexte korporátneho zdanenia. In *Politická ekonomie: teórie, modelovanie, aplikácie*. ISSN 0032-3233. Roč. 66, č. 5, str. 588-608.
- [26.] MIKLOŠ, Ivan – JAKOBY, Marek – MORVAY, Karol. Tax reform in the Slovak Republic. [online]. In: *CESifo DICE Report*. München : Leibniz Institute for Economic Research at the University of Munich. 2005, Vol. 03, Iss. 3, pp. 53-60. ISSN 1613-6373. Dostupné: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/166854/1/ifo-dice-report-v03-y2005-i3-p53-60.pdf>
- [27.] SOKOLOVSKA, V. Olena. Race to the bottom in international tax competition: some conceptual issues. [online]. In: *Journal of Tax Reform*. Ukrajina : Research Institute of Fiscal Policy. 2016, roč. 2, č. 2, str. 98-110. ISSN 2412-8872. Dostupné na: <http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/49112/1/jtr-2016-2-2-98-110.pdf>

- [28.] YORK, Erika. The Benefits of Cutting the Corporate Income Tax Rate. [online] In : *Fiscal fact*. Washington : Tax Foundation. Aug. 2018, č. 606. ISSN 202.464.6200. Dostupné na: https://files.taxfoundation.org/20180813165516/The-Benefits-of-Cutting-the-Corporate-Income-Tax_FF606.pdf

ONLINE PUBLIKÁCIE

- [1.] Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related Measures to Prevent Base Erosion and Profit Shifting. Dostupné na: <https://www.oecd.org/tax/treaties/multilateral-convention-to-implement-tax-treaty-related-measures-to-prevent-beps.htm>
- [2.] OECD Publications. Tax burdens – Alternative measures. [online]. PARIS: OECD Publications. 2000. 89 str. Dostupné na: https://read.oecd-ilibrary.org/taxation/tax-burdens_9789264181588-en#page88 . ISBN 92-64-17137-1.

POUŽITÉ DATABÁZY

- [1.] Eurostat, dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
- [2.] Finančná riaditeľstvo Slovenskej republiky, dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/sk/titulna-stranka>
- [3.] Národná banka Slovenskej republiky, dostupné na: <https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/>
- [4.] OECD štatistika, dostupné na: <https://stats.oecd.org/#>
- [5.] Štatistický úrad Slovenskej republiky, dostupné na: <https://slovak.statistics.sk/>